

Pomen zaprtja podružnične šole za razvoj kraja Laziše

RAZISKOVALNA NALOGA

Sociologija

Avtorice:

Kaja Kajtna, 8. r
Julija Pavšek, 8. r
Katarina Tržan, 9. r

Mentorica:

Jasmina Oblak, prof. soc. in nem.

Mestna občina Celje, Mladi za Celje
Rimske Toplice, 2019

Osnovna šola Antona Aškerc
Rimske Toplice

Pomen zaprtja podružnične šole za razvoj kraja Laziše

RAZISKOVALNA NALOGA
Sociologija

Avtorice:

Kaja Kajtna, 8. r
Julija Pavšek, 8. r
Katarina Tržan, 9. r

Mentorica:

Jasmina Oblak, prof. soc. in nem.

Mestna občina Celje, Mladi za Celje
Rimske Toplice, 2019

POVZETEK

Podružnične šole se nahajajo na redko poseljenih območjih in na območjih z razvojnimi posebnostmi za katere je ponavadi značilna izrazita reliefna razgibanost območja, velika razdrobljenost vasi in zaselkov, slaba infrastruktura in javne prometne povezave, redka poseljenost in oddaljenost mesta zaposlitve staršev. Vsako zaprtje podružnične šole, ki je največkrat posledica pomanjkanja otrok, spremljajo v javnosti razprave o pomenu teh šol za ohranjanje življenja na vasi. Tako je tudi s Podružnično šolo Lažiše, ki ima status začasno zaprte šole od 1. 9. 2017. Rezultati analize odgovorov anketnega vprašalnika 51 anketirancev, so pokazali, da všolanje otrok na matično šolo v Rimskih Toplicah ni posledica splošnega negativnega mnenja o delovanju podružnic kot drugorazrednih šol. Gre za specifične probleme slabših materialnih in prostorskih pogojev ter uporabe zastarele tehnologije in didaktičnih pripomočkov. Brez organizacije jutranjega ter popoldanskega varstva otrok in odprtja enote vrtca in zagotavljanja notranjih športnih površin vsako načrtovanje ponovnega odprtja šole ne bo uspešno. Hkrati je šola v očeh teh anketirancev, ki svojega otroka ne bi vpisali na podružnično šolo, že izgubila vodilno vlogo povezovalca kulturnega, športnega in socialnega življenja v kraju.

Ključne besede: podružnična šola, podružnica, podružnična šola Lažiše, Lažiše, Rimske Toplice, zapiranje podružničnih šol.

Vsebina

1 UVOD	6
2 TEORETIČNI DEL	6
2.1 ZAČETKI PODRUŽNIČNIH ŠOL V SLOVENIJI.....	6
2.1.1 Šolstvo med drugo svetovno vojno	7
2.1.2 Posledice druge svetovne vojne	7
2.1.3 Šolstvo v samostojni Sloveniji	8
2.2 Zakonska podlaga za delovanje podružničnih šol in oblikovanje kombiniranih oddelkov	8
2.2.1 Statistični podatki podružničnih šol v Sloveniji.....	9
2.3 Posebnosti podružničnih šol	10
2.3.1 Učitelj v kombiniranem oddelku in na podružnici	10
2.3.2 Opremljenost podružničnih šol in materialno stanje	10
2.4 PREDNOSTI IN SLABOSTI PODRUŽNIČNIH ŠOL	11
2.5 POVEZOVANJE PODRUŽNIČNIH ŠOL S KRAJEM, STARŠI IN MATIČNO ŠOLO	13
2.5.1 Sodelovanje s krajem.....	13
2.5.2 Sodelovanje med podružnično šolo in starši	14
2.5.3 Sodelovanje z matično šolo.....	15
2.6 SODOBNI PROBLEMI PODRUŽNIČNIH ŠOL	15
2.7 ŠOLSKI OKOLIŠ PODRUŽNIČNE ŠOLE LAŽIŠE.....	16
2.7.1 Populacija otrok za šolski okoliš PŠ Lažiše	18
2.7.3 Zgodovina Podružnične šole Lažiše	19
3 EMPIRIČNI DEL	33
3.1 OPREDELITEV RAZISKOVALNEGA PROBLEMA.....	33
3.2 METODOLOGIJA.....	33
3.2.1 Raziskovalni vzorec.....	33
3.2.2 Postopek zbiranja podatkov	35
3.3 REZULTATI IN INTERPRETACIJA	36
4 ZAKLJUČEK	47
5 VIRI IN LITERATURA.....	48
PRILOGA A.....	50
PRILOGA B.....	54
PRILOGA C	55

Kazalo slik

Slika 1: Število prebivalstva po starostnih skupinah	17
Slika 2: Izobrazbena struktura prebivalstva po letih	17
Slika 3: Fotografija prve šole iz leta 1938 (Vir: 130 let ...)	19
Slika 4: Število šoloobveznih in všolanih otrok do konca I. svetovne vojne	21
Slika 5: Fotografija šolske stavbe leta 1972 (Vir: Fototeka, Šolski muzej)	25
Slika 6: Število všolanih otrok med leti 1945 in 1972	27
Slika 7: Število všolanih otrok do začasnega zaprtja PŠ Lažiše	31
Slika 8: Podružnična šola danes	32
Slika 9: Število anketirancev	33
Slika 10: Število anketirancev po starosti	34
Slika 11: Število anketirancev po izobrazbi	34
Slika 12: Število anketirancev glede na status oziroma zaposlitev	35
Slika 13: Pomen podružničnih šol za kraj	36
Slika 14: Posledice zaprtja podružnične šole za kraj	36
Slika 15: Primerjava materialnih in prostorskih pogojev ter kakovosti pouka na podružnični in matični šoli	37
Slika 16: Pozitivne lastnosti podružničnih šol	38
Slika 17: Negativne lastnosti podružničnih šol	39
Slika 18: Pričakovanja anketirancev do učitelja	39
Slika 19: Predlogi sprememb ob ponovnem odprtju PŠ Lažiše	40
Slika 20: Možnost ponovnega odprtja PŠ Lažiše	40
Slika 21: Možnost vpisa otroka na PŠ Lažiše	41
Slika 22: Primerjava rezultatov povprečnih vrednosti materialnih in prostorskih pogojev podružničnih in matičnih šol	41
Slika 23: Primerjava rezultatov povprečnih vrednosti pomena podružničnih šol za kraj	42
Slika 24: Primerjava povprečnih vrednosti negativnih lastnosti podružničnih šol	42
Slika 25: Primerjava povprečnih vrednosti materialnih in prostorskih pogojev ter kakovosti pouka na podružnični in matični šoli	44
Slika 26: Primerjava povprečnih vrednosti prednosti podružnične šole glede na starostno skupino anketirancev	44
Slika 27: Povprečne vrednosti pomanjkljivosti podružničnih šol	45
Slika 28: Povprečne vrednosti nekaterih elementov, potrebnih za ponovno odprtje podružnične šole Lažiše	46
Slika 29: Odstotni delež vrednosti različnih posledic zaprtja podružnične šole za kraj	47

Kazalo tabel

Tabela 1: Statistični podatki o številu prebivalcev	16
Tabela 2: Število rojenih otrok	18
Tabela 3: Število šoloobveznih in všolanih otrok med I. in II. svetovno vojno	24
Tabela 4: Posledice zaprtja PŠ Lažiše za kraj	43
Tabela 5: Primerjava starosti anketirancev z željo po vpisu na PŠ Lažiše	43

1 UVOD

Mreža osnovnih šol v Sloveniji je zelo razvejana. Več kot 40 odstotkov šol predstavljajo podružnične šole.

Podružnične šole v manjšem kraju velikokrat predstavljajo več kot samo vzgojno-izobraževalne ustanove. So center družbenega in kulturnega dogajanja v kraju in predstavljajo pomembno vez med krajani in širšim okoljem, saj v kraju po navadi ni drugih ustanov. Podružnične šole na podeželju so pomembne za življenje kraja. Od nje vsi pričakujejo, da bo temeljna nosilka kulturnega dogajanja v kraju. Učenci s pomočjo učiteljev so tisti, zaradi katerih se ljudje v šoli srečujejo, se družijo, poklepetajo, doživljajo prijetne trenutke na šolskih prireditvah. V šolskih prostorih se odvijajo tudi številne krajevne prireditve. Dokler šola deluje, kraj živi, ob ukinitvi pa prične odmirati zlasti kulturno delovanje kraja.

Podružnične šole se nahajajo predvsem na redko poseljenih območjih in na območjih z razvojnimi posebnostmi. Takšno območje predstavlja tudi občina Laško, za katero je značilna izrazita reliefna razgibanost območja, velika razdrobljenost vasi in zaselkov, slaba infrastruktura in javne prometne povezave, redka poseljenost in oddaljenost mesta zaposlitve staršev. Na demografsko ogroženih območjih je podružnična šola strateškega pomena. Z njihovim zaprtjem bi se trend odseljevanja iz teh območij še povečal.

Ohrani so se predvsem tiste podružnične šole, kjer je demografska podoba ugodna, kjer so njihov obstoj nenehno podpirali krajani šolskega okoliša in kjer je učiteljem s strokovnim delom uspelo dokazati, da je kljub posebnim pogojem v teh šolah pridobljeno znanje učencev kakovostno ter povsem primerljivo z znanjem učencev v večjih šolah (Nolimal 2001, str. 8).

Podružnična šola Lažiše 1. septembra 2017 ni odprla šolskih vrat. Učenci, ki bi se morali všolati, so bili všolani na matično šolo. Ne na silo, ampak na željo staršev. To ni posebnost te šole, ampak je postalo za podružnične šole problem pomanjkanja učencev in s tem zagotavljanje obstoja podružničnih šol na vasi.

2 TEORETIČNI DEL

2.1 ZAČETKI PODRUŽNIČNIH ŠOL V SLOVENIJI

Podružnične šole so naslednice nekdanjih eno- in dvorazrednic oziroma nižje organiziranih šol. Že od nekdaj so zaradi svoje organiziranosti kombiniranih oddelkov (poučevanje v starostno in programsko heterogenih skupinah) nekaj posebnega. Organizirane so bile v manjših krajih, gorskih in težje dostopnih vaseh ter redkeje naseljenih predelih (Šavli 1955, str. 22). V svoji zgodovini so kljubovale različnim političnim, gospodarskim in geografskim dejavnikom. Mnoge od njih so bile ukinjene zaradi premalo kakovostnih vzgojno-izobraževalnih storitev, preveliki moči centralizacije šolske mreže in pomanjkanja otrok zaradi upada števila rojstev, množičnega preseljevanja mladih s podeželja v mesto ali prepisa na matično šolo.

Leta 1869 je osnovnošolski zakon uvedel obvezno osemletno šolanje. Nove šole so ustanovili povsod, kjer je bilo v petletnem povprečju več kot 40 otrok in so imeli več kot 4 kilometre do najbližje obstoječe šole. S tem je bila večina otrok vključena v osnovnošolsko izobraževanje. Podružnične šole so v začetku njihovega delovanja delovale v slabih materialnih pogojih, slabi didaktični opremljenosti ter slabi strokovni usposobljenosti učiteljev (Nolimal 2001, str. 4).

Na šoli je poučeval le en učitelj, ki je zaradi težavnosti poučevanja vseh osmih razredov hkrati, pouk organiziral v dveh skupinah, eno dopoldne in drugo popoldne. Vsebina pouka je bila skoncentrirana na verouk, branje, pisanje in računstvo (Ciperle in Vovko, 1987, str. 55). Naraščanje števila otrok pri pouku je zahtevalo ustanavljanje novih in širjenje obstoječih šol, vendar je šolski sistem, ustvarjen s tem zakonom, pomenil ogromen napredek na Slovenskem, saj lahko šele odtlej govorimo o praktični uresnitvi splošne šolske obveznosti na Slovenskem (Ciperle in Vovko, 1987, str. 69).

Zakon o narodnih šolah iz leta 1929 je določal, da se šola ustanovi tam, kjer je v polmeru štirih kilometrov najmanj trideset, v teže dostopnih krajih pa dvajset šoloobveznih otrok. Kjer je bilo otrok vsaj deset, so ustanovili ambulante šole s skrčenim poukom (Ciperle in Vovko, 1987, str. 72).

Pred sprejetjem *Zakona o narodnih šolah* leta 1929 so bile osnovne šole z manj kot 80 učenci enorazredne, od 82 do 260 učencev dvorazredne, od 262 do 240 učencev trirazredne itd. Novi zakon je znižal predpisano število učencev za en oddelek na 40 učencev.

Uzakonjena je bila splošna in obvezna osemletna osnovna šola, koedukacija – skupen pouk za dečke in deklice, prepovedana telesna kazen, uvedli so razrede, oddelke in ocene. Osnovna šola je nosila ime »narodna šola«, zakon pa jo je razdelil v štiriletno »osnovno« šolo in štiriletno »višjo narodno šolo«. Na podeželju višja narodna šola ni imela rednega 7. in 8. razreda, ampak je pouk trajal od novembra do konca marca kot nadomestek za nekdanjo nedeljsko oz. ponavljalno šolo, ki je bila z novim zakonom za narodne šole ukinjena. Na vseh stopnjah šolanja je slovenščino zamenjal nov predmet – srbohrvaško-slovenski jezik (Gabrič, 2009, str. 23). Leta 1928 je bilo 240 enorazrednic, dvajset let kasneje so bile le še 203. Ohranile so se le še v redko naseljenih krajih, kjer je bilo malo šoloobveznih otrok.

2.1.1 Šolstvo med drugo svetovno vojno

6. aprila 1942 se je druga svetovna vojna začela tudi na slovenskem ozemlju, ki so si ga razdelile Italija, Nemčija in Madžarska. Okupacijski režimi niso bili enotni, pa vendar njihovi cilji bolj ali manj enaki, razlikovali so se samo v načinu njihovega uresničevanja (Okoliš 2009, str. 200).

Za obdobje je značilno ukinjanje slovenskega šolstva, izgon slovenskih učiteljev, prepoved slovenščine ter ustanavljanje njihovih šol in mladinskih organizacij. Vendar večine slovenskih otrok niso dosegli (Ciperle in Vovko 2009, str. 78, 79).

Nemški okupator je ukinil slovenske šole in uvedel dosledno uporabo nemščine pri pouku. Večina prebivalstva nemškega jezika ni znala in ni razumela, zato so organizirali obvezne tečaje nemščine za šoloobvezne otroke in odrasle, iz Avstrije in Nemčije pa pripeljali več sto »učiteljev«, medtem ko so slovenske izgnali (Okoliš 2009, str. 202).

Na osvobojenem ozemlju so po razmahu narodnoosvobodilnega gibanja partizani začeli ustanovljati svoje »partizanske« šole, ki so z odlokom izvršnega odbora OF 27. maja 1942 dobile tudi zakonsko osnovo (Ciperle in Vovko 2009, str. 86). Šole so bile zasilno urejene v zapuščenih hišah, njihova lokacija se je zaradi strahu pred napadom okupatorja pogosto spreminjala. Pouk v njih je prevzel kateri izmed partizanov, delo pa je bilo predvsem improvizirano, saj je primanjkovalo učbenikov, zvezkov in drugih učil, zato so si pomagali kar s partizanskim tiskom (Pavlič, 1982).

2.1.2 Posledice druge svetovne vojne

Posledice druge svetovne vojne so bile vidne predvsem pri pomanjkanju šolskih prostorov ter učiteljskega kadra. Med vojno je bilo popolnoma uničenih 233 šolskih poslopij, delno in močnejše poškodovanih pa je bilo 637 od skupno 960 poslopij. Do leta 1953 je bilo na novo zgrajenih le 24 in obnovljenih 373 šolskih poslopij. Med novogradnjami so prevladovali nižje organizirane šole z le enim razredom oziroma največ štirimi učilnicami.

Po koncu druge svetovne vojne šolstvo ni bilo več samo stvar državne politike, temveč je postalo tudi ideologija vladajočega sistema. Podružnične šole so se razvile iz nižje organiziranih šol, ki so imele manjše število učencev in posledično organiziran kombiniran pouk. To je pomenilo večjo obremenitev učitelja ter razliko v delovnih pogojih in kvaliteti pouka v primerjavah s šolami brez kombiniranega pouka. Za rešitev tega problema so se odločili leta 1952, ko naj bi bile odpravljene enooddelčne šole. Stroški izobraževanja so se zaradi velikega števila nižje organiziranih šol in nepopolne mreže šolskih zgradb zviševali, zato so se pojavljale ideje o združevanju šol. Takšno združevanje bi imelo večkratno korist. Učenci bi bili deležni boljših pogojev šolanja, prihranili pa bi tudi nekaj proračunskega denarja.

Če je bilo v enooddelčni šoli več kot trideset otrok, so zaposlili še enega učitelja in šola se je spremenila v dwooddelčno. Če so pogoji omogočali, so učence višjih razredov priključili osnovni šoli višjega tipa, na enooddelčni šoli pa so ostali prvi štirje razredi osnovne šole (Gabrič 2006, str. 22).

Šolska zakonodaja iz leta 1958 je v temeljih spremenila dotedanji šolski sistem. Z vrsto zakonov in uredb za vse vrste šol so v obdobju 1958–1962 uvedli enotno osemletno osnovno šolo kot edino obliko obveznega osnovnega šolanja. Osnovne šole delimo na samostojne osnovne šole z vsemi osmimi razredi ali pa na matično (centralno) osnovno šolo s podružničnimi šolami, ki izvajajo pouk do 4. razreda (nižjo stopnjo).

Število osnovnih šol se je po sprejetem zakonu v šestdesetih letih začelo zmanjševati. Ukinjene so bile zlasti nižje organizirane enorazredne šole, nastajati so začele popolne osemletke in štiriletne podružnične osnovne šole. S tem naj bi se izboljšal pouk (samostojni oddelki), povečalo pa se je tudi število centralnih šol in število učencev v njih, ker naj bi bilo to ekonomsko in pedagoško bolj smotno (Gabrič 2006, str. 201, 202). Spremenjena šolska mreža in ukinjanje majhnih enorazrednic in kombiniranih oddelkov je povzročilo odpor domačinov.

Kljub množičnemu ukinjanju podružničnih šol od leta 1953 do leta 1966 so se podružnične šole zaradi spoznanj o njihovi koristnosti ohranile.

Do danes so se ohranile tiste podeželske šole, kjer je učiteljem s strokovnim delom uspelo dokazati, da je kljub posebnim pogojem v teh šolah pridobljeno znanje učencev kakovostno ter povsem primerljivo z znanjem učencev v večjih šolah in so njen obstoj podprli tudi krajanj (Nolimal, 2001, str. 8).

2.1.3 Šolstvo v samostojni Sloveniji

Z ustanovitvijo Republike Slovenije se je spremenil tudi izobraževalni sistem.

Otroci so vstopali v šolo stari sedem let, osnovnošolsko izobraževanje je enako obveznemu izobraževanju in je trajalo osem let, razdeljeno na dve štiriletni vzgojno-izobraževalni obdobji. Na razredni stopnji je poučeval en učitelj vse predmete in otroci so bili le v enem razredu. Na predmetni stopnji je učence poučevalo več predmetnih učiteljev (vsak predmet drugi učitelj) in učenci so se morali seliti iz razreda v razred.

V času samostojnosti države se je največja reforma osnovne šole zgodila s postopno vpeljavo devetletne osnovne šole.

Z uvedbo devetletne osnovne šole vstopajo otroci v šolo s šestimi leti. Osnovna šola je razdeljena na tri enako dolga vzgojno-izobraževalna obdobja, ki so vsak zase zaključena celota (Bela knjiga 1022, str. 222, 223). Osnovna šola obsega obvezni in razširjeni program. Obvezni program osnovne šole sestavljajo obvezni predmeti, izbirni predmeti in ure oddelčne skupnosti. Razširjen program, ki ga mora šola ponuditi, vključuje podaljšano bivanje, jutranje varstvo, interesne dejavnosti, dodatni in dopolnilni pouk, ure za individualno in skupinsko pomoč učencem z učnimi težavami in nadarjenim učencem ter šolo v naravi (Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 2014).

2.2 Zakonska podlaga za delovanje podružničnih šol in oblikovanje kombiniranih oddelkov

Pravno podlago za delovanje podružničnih šol in načrtovanje, organizacijo ter izvajanje pouka predstavljajo Zakon o osnovni šoli (2016), Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (2017) in Pravilnik o normativih in standardih za izvajanje programa osnovne šole (2017) ter Pravilnik o pogojih za ustanavljanje javnih osnovnih šol, javnih osnovnih šol in zavodov za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami in javnih glasbenih šol (2005).

Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja v 45. členu predpostavlja, da se v javni šoli lahko organizirajo njene podružnice z namenom izvajanja izobraževalnega programa na različnih lokacijah. Na podružnični šoli ravnatelj enega izmed zaposlenih imenuje za vodjo podružnice, ki (57. člen) opravlja naloge določene z aktom o ustanovitvi podružnice ter naloge, za katere ga pisno pooblasti ravnatelj.

Zakon o osnovni šoli (2016) v 37. členu predpostavlja, da »[...]so zaradi majhnega števila učenci dveh ali več razredov lahko razporejeni v en kombiniran oddelk«. Ta zakon določi organizacijsko obliko izvajanja pouka na podružnični šoli.

Pravilnik o normativih in standardih za izvajanje programa osnove šole (2017) v 27. členu postavlja normative za oblikovanje kombiniranega oddelka, postavlja in določa tedensko obvezo ločenega poučevanja posameznega razreda ter pogoje za vključitev drugega strokovnega delavca v 1. razred.

Pravilnik (2017) v 2. členu poda opredelitev podružnične šole, v 3. členu pa kriterije za ustanavljanje podružničnih šol. V Pravilniku (2017) so zapisani tudi pogoji in postopki za spremembo statusa podružničnih šol (12. člen, 14. člen).

Podružnična šola je na podlagi Pravilnika o pogojih za ustanavljanje javnih osnovnih šol, javnih osnovnih šol in zavodov za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami in javnih glasbenih šol (2017, 2. člen) »[...]del matične šole, ki se organizira za opravljanje osnovnošolskega oziroma osnovnega glasbenega izobraževanja na različnih lokacijah«. Podružnična šola se lahko organizira, če ima zagotovljen vpis za najmanj 3 oddelke (3. člen), vendar se normativ za organizacijo spremeni za območja s specifično poselitvijo in za območja z razvojnimi posebnostmi. V tem primeru zadostuje vpis za dva oddelka.

Ustanovitelj šole je obvezan spremljati demografske podatke o šoloobveznih otrocih za najmanj petletno obdobje. V primeru, da bo imela podružnična šola manj kot 14 učencev oziroma manj kot vpisanih 5 učencev na območju s specifično poselitvijo in območjih z razvojnimi posebnostmi, mora sprožiti postopek za spremembo statusa šole (13. člen), vendar le, če ne bo podružnična šola najkasneje v dveh letih ponovno izpolnjevala pogojev za njen obstoj (Prav tam, 14. člen).

Glede delovanja podružnične šole se lahko ustanovitelj v okviru organizacijskih sprememb (14. a člen) odloči za začasno prenehanje delovanja podružnične šole, ponovno aktiviranje podružnične šole ali ukinitvev podružnične šole.

Odločitev o začasnem prenehanju delovanja podružnične šole, ponovni aktivaciji ali ukinitvi podružnične šole se sprejme na podlagi preverjenih podatkov o številu otrok, ki bodo vključeni v podružnico po preteku roka za vpis otrok v osnovno šolo. Ustanovitelj najpozneje do konca meseca aprila odloči, ali bo podružnična šola v naslednjem šolskem letu še delovala ali bo z delovanjem začasno prenehala ali pa bo ukinjena (prav tam).

Podružnica šole, ki začasno preneha z delovanjem, se lahko ponovno aktivira, če je zagotovljen vpis za najmanj deset učencev (14. a člen).

2.2.1 Statistični podatki podružničnih šol v Sloveniji

Podružnične šole so precej pogoste, čeprav se je njihovo število od konca 70-ih let prejšnjega stoletja skoraj prepolovilo. Predstavljajo približno 40 odstotkov vseh osnovnih šol v Sloveniji. Zmanjšalo se je tudi število matičnih šol, kar je logična posledica upadanja števila rojstev po letu 1980 v Sloveniji. Samo v zadnjem desetletju je šolska vrata zaprlo več kot 30 podružničnih šol.

V šolskem letu 2017/2018 je 331 podružničnih šol obiskovalo 17177 učenk in učencev, to je manj kot 10 odstotkov vseh vpisanih otrok v osnovno šolo (Statistični urad Republike Slovenije 2018). V zadnjem desetletju je tako šolska vrata zaprlo več kot 30 podružničnih šol. Razlog za to je lahko tudi sprememba statusa v matično oziroma samostojno osnovno šolo (Podatkovni portal SI-STAT 2018).

2.3 Posebnosti podružničnih šol

Posebnosti podružničnih šol je veliko. Za podružnične šole je značilno:

- manjše število učencev,
- majhno število učiteljev,
- pouk v večini podružničnih šol poteka v kombiniranih oddelkih, kar ima za posledico neklasično šolsko vzdušje, kakršnega ni v običajnih osnovnih šolah,
- vzdušje na podružničnih šolah se razlikuje od vzdušja na večjih matičnih šolah,
- takšnim šolam so prilagojeni tudi materialni in prostorski pogoji za delo (ponavadi imajo te šole manjše zgradbe, manjše telovadnice ipd.).

2.3.1 Učitelj v kombiniranem oddelku in na podružnici

Podružnične šole s kombiniranimi oddelki morajo učencem zagotavljati enak izobrazbeni standard kot matične šole ne glede na specifičnost dela na tovrstnih šolah.

Posredno se na organizacijska vprašanja povezuje ustrezna usposobljenost učiteljev za delo v kombiniranih oddelkih.

Do danes se je status podružničnih šol s kombiniranimi oddelki in učiteljev, ki na njih poučujejo, bistveno spremenil in je povsem enakovreden statusu matičnih šol in učiteljev na matičnih šolah. Učitelji na podružničnih šolah namreč ne veljajo več za manj izobražene, saj so deležni enake izobrazbe kot učitelji matičnih šol.

Uporaba vzgojnih sredstev v kombiniranem oddelku zahteva veliko taktičnosti in občutljivosti učitelja za vzgojno vplivanje, zahteva pa tudi poznavanje psihologije kolektiva učencev, ki ga sestavljajo učenci različne starosti. Nagrade in kazni v kombiniranih oddelkih učinkujejo drugače kot v čistih oddelkih (Adamič, 1986).

Učitelj, ki na podružnični šoli izvaja kombinirani pouk, mora obvladati organizacijo, biti mora fleksibilen, dobro pripravljen in racionalen pri porabi časa v razredu, ki ga vedno primanjkuje (Drole, 2008).

Za uspešno načrtovanje, organizacijo in izvedbo pouka v slehernem vzgojno-izobraževalnem oddelku potrebuje učitelj pestro paleto znanja. Vzgojno-izobraževalno delo v kombiniranem oddelku terja veliko fleksibilnosti v načrtovanju, organizaciji in izvedbi, ki učiteljem z večletnimi izkušnjami predstavlja nenehne izzive in priložnosti za strokovno rast, novincem in začetnikom pa pogosto prav nasprotno. Ti so še vedno v veliki večini prepuščeni lastni iznajdljivosti in prizadevnosti. Največkrat si pomagajo z izkušnjami svojih kolegov in prebiranjem strokovnih člankov. Največ pa pomenijo izkušnje.

Fleksibilnost načrtovanja in izvajanja vzgojno-izobraževalnega dela je potrebna tako pri dnevni, tedenski kot pri tematski razporeditvi učne snovi (Nolimal, 2001, str. 30).

Kombinirani pouk še vedno predstavlja predsodek, saj nekateri starši vozijo otroke na matične šole. Dejavniki, ki vplivajo na odločitev staršev, da svojih otrok ne vpišejo v podružnične šole, so različni.

2.3.2 Opremljenost podružničnih šol in materialno stanje

Podružnične šole imajo zelo različne materialne in prostorske pogoje za delo. Pogosto so še vedno, v primerjavi z matičnimi (centralnimi) šolami, prostorski pogoji za delo in uresničevanje programa življenja in dela na podružničnih šolah slabši, saj gre tu za starejše (obnovljene) stavbe, katerih razporeditev in velikost prostorov ne ustreza današnjim razmeram in načinu poučevanja. Vaškim šolam pogosto manjka telovadnica ali zunanje igrišče in prostori za izvajanje interesnih dejavnosti. Pouk športa zato poteka kar v učilnicah ali večnamenskih prostorih.

Opremljenost šol je mnogokrat odvisna od ravnateljev na matičnih šolah, sodelovanja s krajevnimi skupnostmi in tudi od osebne iznajdljivosti vodij šol (pridobivanje različnih sponzorjev) (Repinc, 2001).

Materialni in prostorski pogoji podružničnih šol so se z razcvetom tehnologije izboljšali. Šolske stavbe so še večinoma stare, a obnovljene, precej je novih s sodobno opremo in učili. Že opravljene raziskave kažejo, da se opremljenost podružničnih šol s sodobno informacijsko komunikacijsko tehnologijo (IKT) iz leta v leto izboljšuje. Učitelji posegajo po sodobnih oblikah in metodah dela, saj naredijo pouk kvalitetnejši, zanimiv in enostavnejši (Ribič, 2010). Trend prenašanja starih stvari z matične šole se umirja in tudi podružnice dobivajo vse več nove opreme ter učnih pripomočkov. Učenci dosegajo najmanj takšne rezultate kot na matičnih šolah, velikokrat celo boljše.

2.4 PREDNOSTI IN SLABOSTI PODRUŽNIČNIH ŠOL

Prednosti podružničnih šol pred matičnimi se kažejo na področju šolske kulture, vzgoje, razredne klime in šolskega reda. Podružnične šole so po večini središče kulturnega dogajanja v kraju in tesno povezane z lokalnim okoljem in vaščani. To pripomore k bolj celostnem razvoju učenca.

Manjše število učencev otrok v oddelku omogoča večje uveljavljanje otrok, a v kombiniranem oddelku tudi več individualnega dela, zato ti učenci prej razvijejo samostojnost, saj učitelji izmenično izvajajo z enim razredom direktni pouk. Pri tem se učenci navajajo na samoizobraževanje, uporabo virov, pripomočkov in strategij reševanja problemov. Učenci se s tem usposablajo za individualno in skupinsko preverjanje in presojanje rezultatov svojega dela, lažje se osredotočijo na svoje delo in so bolj odgovorni za svoja dejanja (Repinc, 2001). Prednost je tudi ta, da se učitelj lahko bolj poglobljeno posveti posameznemu otroku in z njim neposredno komunicira (Kolenc, 2005).

Pri kombiniranem pouku so učenci bolj motivirani za delo, njihova koncentracija je boljša, ker imajo več stikov z učiteljem in več priložnosti za govorjenje je njihovo usvajanje znanja skladno z izkušnjami, ki jih tako pridobijo (Kolenc, 2005). Na splošno naj bi po mnenju Bokala Daše (2001) in Repinc Barbare (2001) bili učenci na podružničnih šolah bolj ustvarjalni, samostojni in inovativni od njihovih sovrstnikov na matičnih šolah.

Učitelji na podružničnih šolah bolje poznajo družinske razmere posameznika otroka, zato lahko bolj upoštevajo njihove individualne značilnosti, potrebe in zmožnosti. Z učenci so v pristnejših odnosih, kar vpliva na lažje vzpostavljanje discipline.

Prednost kombiniranega pouka na podružničnih šolah je učenčevo nezavedno usvajanje snovi višjega razreda, medtem, ko imajo učenci višjih razredov pri mlajših lahko ponovijo in utrdijo lansko snov (Bokal, 2011).

Sodelovanje in povezanost učiteljev na podružnični šoli je veliko večja kot na matični. Učiteljev je manj, zato morajo vsi ob poučevanju opravljati če dodatna dela.

Učenci, njihovi starši, kraj in učitelj, če živi v istem kraju, si prizadevajo za doseganje skupnih ciljev tudi na neformalni ravni, kar lahko pomeni tudi večjo povezanost med učiteljem in učenci. Manjše število učencev pomeni, da učitelji le-te veliko bolje poznajo, saj jih lahko učijo tudi več let zapovrstjo kot posledica kombinacije.

Razredni kolektiv z malo učenci, ki so različnih starosti, neredko v ožjih sorodstvenih vezeh oziroma iz neposredne sosesčine, ima tudi pomembno vzgojno vrednost. Od tod potem izhaja domačnost, zaupanje, občutek varnosti, vzajemnost, pokroviteljstvo med mlajšimi in starejšimi učenci, medsebojna pomoč in sodelovanje.

Podružnične šole imajo prednost tudi pri sodelovanju in povezovanju z okoljem. Povezanost in sodelovanje z vrtci, društvi, lokalnimi skupnostmi in matičnimi šolami se kaže predvsem pri skupnih prireditvah, projektih in rednem ali občasnem sodelovanju drugega pedagoškega in nepedagoškega osebja pri vzgojno-izobraževalnem delu. Z dobrim sodelovanjem pridobi tako šola, kateri krajini nudijo podporo in pomoč, kot kraj, v katerega učenci in učitelji prinesejo življenje. Skupaj prirejajo različne prireditve, proslave ter druge aktivnosti v kraju.

Predstavniki lokalnih skupnosti in drugi zunanji sodelavci lahko sodelujejo kot mentorji pri uresničevanju obveznega in razširjenega programa interesnih dejavnosti na podružničnih šolah. Podružnični učitelji mnogokrat nimajo niti časa niti znanja za izvedbo raznovrstnih dejavnosti, tako lahko tukaj pomagajo učitelji matične šole ali zunanji mentorji. Poleg izmenjave izkušenj, spoznanj, materialov, uporabe prostorov (telovadnice) predstavlja velik pomen tudi medsebojno druženje. Skupno lahko organizirajo naravoslovne, športne, kulturne dneve, šolo v naravi, skupno pripravo prireditev, kar omogoča učencem podružnične šole, da spoznavajo način dela in učence matične šole. Po drugi strani pa si učitelji na takšnih srečanjih in študijskih skupinah izmenjujejo informacije in bogatijo izkušnje (Repinc, 2001 str. 9). S spoznavanjem učiteljev in učencev matične šole bodo učenci podružničnih šol lažje prestopili prag matične šole.

Podružnična šola ima tudi primarni vpliv na kulturno življenje v manjših krajih. Pričakuje se, da bo osnovni nosilec kulturnega dogajanja. Tako je pogosto šola edini prostor, kjer se lahko zbere večje število ljudi, saj na podeželju ni prostornih kulturnih domov. Z aktivnim življenjem se ohranja tudi število prebivalcev. To pa je pomembnejše predvsem za odročnejše manjše kraje.

Učenci zaradi kombiniranega pouka in manjšega števila učencev postanejo samostojnejši, imajo boljšo koncentracijo in kažejo večjo odgovornost ter se naučijo sodelovanja s sošolci (Slukan, 2002, str. 26). Zaradi manjšega števila učencev pri pouku je le-ta bolj prilagojen posameznemu otroku in njegovim zmožnostim. Učenci podružničnih šol so tudi vsestransko bolj dejavni – na šolskih prireditvah so običajno izpostavljeni vsi, ter tako pridobivajo izkušnje pri nastopanju (Drole, 2008, str. 4). Potrebno je poiskati otrokovo močno področje, ga v njem spodbujati, mu vlivati pogum, da se bo izkazal ter ob tem doživel uspeh. Na večjih šolah imajo zadržani in manj sposobni učenci manjše možnosti, da učitelji opazijo tudi njihove dobre strani.

Uspešno delo podružnic oz. malih podeželskih osnovnih šol v Sloveniji je mogoče, če podružnična šola razpolaga s sodobnim prostorom in opremo na področju IKT tehnologije, ima vzpostavljeno timsko sodelovanje na ravni podružnice, matične šole ter ožjega in širšega okolja, na njih poučuje strokovno usposobljen pedagoški kader s predmetnim in s širšim pedagoško-psihološkim in splošno ter specialno-didaktičnim znanjem (za kombinirani pouk), ki sledi predpisanim učnim načrtom ter individualnim učnim zmožnostim otrok ob pomoči sodobnih didaktičnih trendov in se ne počuti podrejenega delovanju matične šole (Nolimal, 2007).

Slabosti

Slabe strani podružnične šole je najpogosteje kaže v bistveno slabših materialnih pogojih dela, ki se kaže v pomanjkanju prostora, (telovadnica, kuhinja, sodobni didaktični pripomočki ...), v normativih in nezadostni pozornosti okolja, predvsem s strani matične šole. Podružnične šole so praviloma bolj oddaljene od kulturnih in izobraževalnih središč, težja dostopnost pa onemogoča več stikov z zunanjimi delavci, pojavlja pa se tudi monotonost dela (Repinc, 2001). Pri učencih, kot navaja Nolimalova (1999), pa se slabše izkušnje kažejo na področju socialne zrelosti.

Podružnične šole se tudi težje prilagajajo spremembam potreb prebivalstva (jutranje varstvo, podaljšano bivanje, interesne dejavnosti) (Drole, 2008). Vzdrževanje teh šol je zaradi majhnega števila otrok drago in predstavlja občini in državi finančno breme (Širec, 2011).

V preteklosti so bili eden večjih izzivov zagotoviti ustrezno usposobljeni učitelji za poučevanje v večinoma kombiniranih oddelkih.

Starši otrok podružničnih šol ne želijo, da bi bili njihovi otroci deležni slabšega dela, zato marsikdo svoje otroke sam prepíše na centralno šolo. Posledično to pomeni premajhno število otrok za obstoj podružnične šole.

Med najpogostejše težave oziroma pomanjkljivosti podružničnih šol spadajo prostorske težave, ki se največkrat pokažejo pri izvajanju pouka športne vzgoje. Večina podružničnih šol namreč nima telovadnice, športnega igrišča, športnih rekvizitov ipd. V primeru slabega vremena lahko pouk športne

vzgoje poteka kar v učilnici, kar pomeni vsakokratno prestavljanje klopi ter preoblačenje v razredu (Slukan, 2002, str. 26). Tudi izbira interesnih dejavnosti je okrnjena, saj je pogojena tudi s številom učiteljev na podružnični šoli. Stanje kaže, da je ponudba interesnih dejavnosti tesno povezana s kadrovskimi in materialnimi možnostmi na šolah kot so preobremenjenost učiteljev, neustrezna prostorska in didaktična oprema šol, pomanjkanje finančnih sredstev ter ustreznih mentorjev itn. (Nolimal, 1999, str. 38).

Pomembno je tudi, kako so se podružnične šole prilagodile spreminjajočim potrebam podeželskega prebivalstva (npr. podaljšano bivanje, jutranje varstvo) (Drole, 2008, str. 4). Problemi nastanejo pri nadomeščanju odsotnih delavcev in organizaciji šolskih prireditev. Ekскурzije in izleti so v večini primerov organizirani tako, da se jih hkrati udeležijo učenci podružničnih šol in centralne šole (Slukan, 2002, str. 26).

V zadnjem času je največja težava podružničnih šol premajhno število otrok s tem pa je povezano tudi finančno breme, ki ga predstavljajo te šole.

2.5 POVEZOVANJE PODRUŽNIČNIH ŠOL S KRAJEM, STARŠI IN MATIČNO ŠOLO

Sodelovanje med šolo, v našem primeru s podružnično šolo, starši in lokalno skupnostjo je pomembno zaradi deljene odgovornosti za razvoj in socializacijo učenca. Šola namreč ne more sama poskrbeti za celovit osebni razvoj učencev ter jim pri tem zagotavljati še ustrezne spodbude in pomoči, prav tako za to ne morejo poskrbeti sami starši ali skupnost. Potrebno je medsebojno povezovanje, od katerega imajo korist vsi vpleteni (Gregorčič Mrvar idr. 2016, str. 11).

2.5.1 Sodelovanje s krajem

Eden izmed namenov sodelovanja med šolo in skupnostjo omogočiti učencem čim več možnosti, da pridobijo nove izkušnje in znanje, še posebej tisti učenci, ki si tega zaradi socialnih razmer ne morejo privoščiti. Kot primer navajata, sodelovanje šole s plesnim klubom iz skupnosti. Sodelovanje je zajemalo plesne dejavnosti za učence v času odmorov. Sodelovanje je omogočilo učencem pridobiti plesne izkušnje, povečal pa se je tudi vpis učencev v plesni klub 2002 v Gregorčič Mrvar idr. 2016).

Temeljni nameni sodelovanja so:

- skrb za celosten razvoj otrok ob upoštevanju potreb otrok, družine in skupnosti. Odgovornost za vzgojo in izobraževanje se tako razdeli med šolo, družino in skupnostjo.
- vplivati na boljši učni uspeh in večjo učinkovitost vzgojno–izobraževalnega sistema. V tem segmentu se med šolo, družino in skupnostjo razdeli odgovornost za načrtovanje, izvajanje in evalvacijo programov in storitev.
- Povezovanje članov skupnosti in organizacij z namenom večje socialne kohezivnosti in skupnostne identitete.
- Oblikovanje varnega okolja za otroke in družine in preprečevanje ter zmanjševanje negativnih vplivov v celotnem okolju in reševanje problemov, kot so npr. nasilje, brezposelnost, revščina.
- Medsebojna pomoč, razvoj skupnosti, uvajanje sprememb v šoli in skupnostno učenje (prav tam, str. 15).

Učenci pridobijo nove veščine z dodatnimi dejavnostmi znotraj kurikula in zunajšolskimi dejavnostmi ter ozavestijo želje glede kariere in možnosti za nadaljnje šolanje in delo.

- izpostavijo, da učenci ob tem izboljšajo odnose z drugimi odraslimi ter povečajo vrednotenje in občutek pripadnosti skupnosti. V procesu sodelovanja na manjši podeželski skupnosti je slišan in pomemben prav vsak posameznik, kar močno prispeva k oblikovanju njegove identitete in, posledično, identitete celotne skupnosti.

Sheridan in sodelavci (2002 v Gregorčič Mrvar idr. 2016, str. 18) kot prednost za posameznike oziroma institucije v skupnosti vidijo v izboljšanju odnosa in dostopa do dodatnih virov v skupnosti, oblikovanju odnosa med gospodarstvom in prihodnjimi zaposlenimi (učenci) ter razvijanju zavedanja, kako lahko prispevajo k delu šole in učencev s svojim znanjem in veščinami.

Šola in skupnost se načrtno povezujeta, vzpostavljata medsebojno zaupanje in spodbujata kulturo medsebojnega dialoga z raznolikimi skupnimi dejavnostmi v šoli in skupnosti. Tako sodelovanje odpira prostor za učenje drug od drugega, širi možnosti za izobraževanje tako mladih in odraslih ter gradi socialni in kulturni kapital posameznikov. Vse to povečuje občutek pripadnosti in solidarnosti ter omogoča razvoj posameznikov in skupnosti. Sodelovanje vseh poveča trud in motivacijo za doseg ciljev, ki jih posamezno ne bi mogli doseči (Gregorčič Mrvar idr. 2016, str. 8, 17).

Sodelovanje med šolo in lokalno skupnostjo spodbuja možnosti za izobraževanje posameznikov in institucij v skupnosti preko delavnic in drugih vrst izobraževanj, ki jih organizira šola za lokalno skupnost in omogoča materialne in prostorske vire skupnosti za kulturne in športne aktivnosti, kar spodbuja skupno delo za skupnost (Gregorčič Mrvar idr. 2016, str. 16).

Ovire pri sodelovanju so lahko pri posameznikih in v institucijah. Pri posameznikih lahko prevladuje negativen odnos do medsebojnega sodelovanja, ki je posledica dosedanjih slabih izkušenj z medsebojnim sodelovanjem, slabo medsebojno poznavanje, slabi medosebni odnosi, neustrezna stališča in pričakovanja drug od drugega, v kar pogosto privede neustrezna komunikacija in premalo veščin za medsebojno sodelovanje (Prav tam, str. 19).

Posamezniki imajo lahko tudi zunanje ovire pri sodelovanju, kot so npr.: logistične težave, neustrezni urniki, pomanjkanje časa, preobremenjenost posameznikov (Prav tam).

V institucijah nepripravljenost za sodelovanje lahko izvira iz pomanjkanja podpore, spodbude in virov v uradnih dokumentih, pri vodstvu šole ali vodstvu zunanje institucije.

Vključevanje skupnosti v šolo je lahko zelo preprosto in kratkotrajno pa vse do kompleksnega in dolgotrajnega sodelovanja. Šola lahko v sodelovanju s posamezniki in institucijami v skupnosti organizira dejavnosti za otroke in starše zunaj šolskih obveznosti in rednega šolskega programa, za starostnike in druge posameznike v skupnosti, oblike pomoči za otroke in družine v stiski, športne dejavnosti, kulturne dejavnosti in prostovoljstvo. Prav tako se lahko posamezniki in institucije v skupnosti vključujejo v dejavnosti šole na različne načine. Skupaj lahko organizirajo dejavnosti za otroke in starše, in sicer delavnice, izobraževanja, športne in kulturne dejavnosti, projektno delo itd. Sodelovanje šole z lokalno skupnostjo in obratno poteka tudi v primeru, če šola oziroma društvo deli svoje prostore z drugimi za izvajanje različnih dejavnosti (Gregorčič Mrvar idr. 2016, str. 15).

Te šole še vedno predstavljajo kulturno in športno središče nekega kraja, zato imajo pomembno vlogo tudi za krajanje. Posvečati jim moramo prav posebno skrb, znati moramo prisluhniti njihovim potrebam in morebitnim težavam – ter si prizadevati za njihovo čim višjo kakovost.

2.5.2 Sodelovanje med podružnično šolo in starši

Dober partnerski odnos in učinkovita komunikacija s starši prispevata k boljši kakovosti življenja v šoli in sta pomembna tako za učitelje kot učence in njihove starše, hkrati pa sta skrita pokazatelja kakovostnega vzgojno-izobraževalnega dela in sodelovanja. Na podružničnih šolah ni nenavadno, da se starši vključujejo v pedagoški proces, vodijo interesne dejavnosti, krožke in pomagajo pri organizaciji šolskih prireditev, so aktivno vključeni v svet staršev na matični šoli ter so pomembna vez med okoljem in šolo (Jelen, 2010).

Med učitelji in starši obstajajo ustaljene, formalne oblike sodelovanja, kot so roditeljski sestanki, govorilne ure, individualni problemski sestanki; k neformalnim pa štejemo sodelovanje na dnevih odprtih vrat, sodelovanje staršev na šolskih prireditvah, v projektih in zbiralnih akcijah na šoli (Lepičnik Vodopivec, 2012).

Sodelovanje učiteljev in staršev je namenjeno predvsem boljšemu delu in razvoju učenca. Starši se namreč na ta način informirajo o delu in napredovanju otroka v njegovem učnem in osebnostnem razvoju, hkrati pa sodelovanje med učitelji in starši pripomore tudi k boljšemu odnosu med starši in otroki, kar pa je pogoj za dobro učno delo v šoli. Starši pa so po navadi tisti člani lokalne skupnosti, ki med prvimi sodelujejo z učitelji podružničnih šol, preko njih pa se po navadi vključijo še drugi člani (Gregorčič Mrvar idr. 2016, str. 135).

2.5.3 Sodelovanje z matično šolo

Sodelovanje podružničnih šol z matično šolo je nujno. Sodelovanje ne poteka le na strokovnih področjih (sodelovanje učiteljev na pedagoških konferencah, aktivih, seminarjih in drugih izobraževanjih za pedagoške delavce), šole morajo med seboj sodelovati pri skupnih projektih, dnevih dejavnosti (športnih, kulturnih, naravoslovnih in tehniških dnevih, ekskurzijah ...) in v drugih oblikah razširjenega in nadstandardnega programa izobraževanja, ki jih ponuja matična šola. Učenci podružničnih šol se predstavijo na matični šoli s svojimi izdelki in nastopi ter sodelujejo v skupnih zbiralnih akcijah (Jelen, 2010, str. 57). S spoznavanjem načina dela svojih sovrstnikov in učiteljev na matični šoli bodo tudi učenci uspešnejši pri prehodu na matično šolo.

2.6 SODOBNI PROBLEMI PODRUŽNIČNIH ŠOL

Kljub temu da podružnične šole obiskuje manj kot 2,5 odstotka učencev, je v letu 2011 Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj (OECD) ugotovila neracionalno gospodarjenje s šolskimi financami in kot ukrep predlagala postopno ukinjanje podružničnih šol in povečanje števila učencev v razredih. V praksi to pomeni krčenje mreže podružničnih šol, kar je v nasprotju s težnjo Evropske unije po ohranjanju aktivnega življenja na podeželju (Gregorčič Mrvar idr. 2016, str. 133).

Zaradi statusa manj vrednih in manj kakovostnih podružničnih šol v preteklosti strokovna in laična javnost še danes ne moreta zagotovo trditi, da je pouk na teh šolah manj kakovosten od pouka na matičnih in mestnih šolah in da imajo zato ti učenci manj znanja.

Pri nadaljnjih odločitvah bo potrebna previdnost, saj imajo podružnične šole na slovenskem podeželju specifično vlogo.

Vzroki, zakaj podružnične šole zapirajo vrata, so lahko demografski ali finančni.

ZOFVI (2016) v 78. členu opredeli, da se vzgoja in izobraževanje financira iz javnih sredstev, sredstev ustanovitelja, prispevkov gospodarskih združenj in zbornic, neposrednih prispevkov delodajalcev za izvajanje praktičnega pouka, prispevkov učencev, sredstev od prodaje storitev in izdelkov, donacij, prispevkov sponzorjev in drugih virov.

Zmanjšanje državnega in občinskega proračuna namenjenega osnovnošolskemu izobraževanju je tako tudi eden izmed razlogov, da se zaprejo predvsem podružnične šole, ki imajo manjše število učencev, saj je strošek njihovega obratovanja in vzdrževanja tudi do 40 odstotkov višji kot pri šolah z večjim številom učencev.

Šole se zaprejo zaradi premajhnega števila vpisanih učencev.

Podružnična šola se mora prilagajati specifičnim potrebam podeželskega prebivalstva, to pomeni glede na potrebe organiziranje jutranjega varstva in/ali podaljšanega bivanja. Pomembno je, ali je v kraju zagotovljena institucionalna oblika predšolskega varstva (vrtec).

Eden ključnih pomenov je status šole in učitelja v kraju, ki skrbi za učenčev celovit razvoj skozi kvaliteten pouk in sodeluje s starši in krajem. Tu ima, kot že omenjeno, veliko vlogo ustanovitelj, ki financira šolo, v smislu ali zagotavlja dobre materialne in prostorske pogoje za izvajanje vzgojno-izobraževalnih dejavnosti.

Pogosto se zgodi, da starši svoje otroke, ki sicer spadajo v šolski okoliš te podružnice, raje vpišejo na matično osnovno šolo. Kot vzroke navajajo boljše logistiko prevozov, organizirano varstvo v jutranjem in popoldanskem času, raznovrstne aktivnosti in prepričanja staršev, da se otrok bolje razvija in uči na večjih šolah. Včasih se zgodi, da vas zapustijo mlajši prebivalci, ki iščejo boljše priložnosti za zaslužek v mestih, na vaseh pa ostanejo starejši prebivalci.

Tako je ohranjanje teh šol v veliki meri odvisno od okolja, v katerem deluje, od sredstev, ki jih imajo posamezne občine na razpolago za te šole, od posluha, da se majhne šole ohranjajo, ne nazadnje pa tudi od vodje podružnične šole in njegovega sodelovanja z matično šolo.

2.7 ŠOLSKI OKOLIŠ PODRUŽNIČNE ŠOLE LAŽIŠE

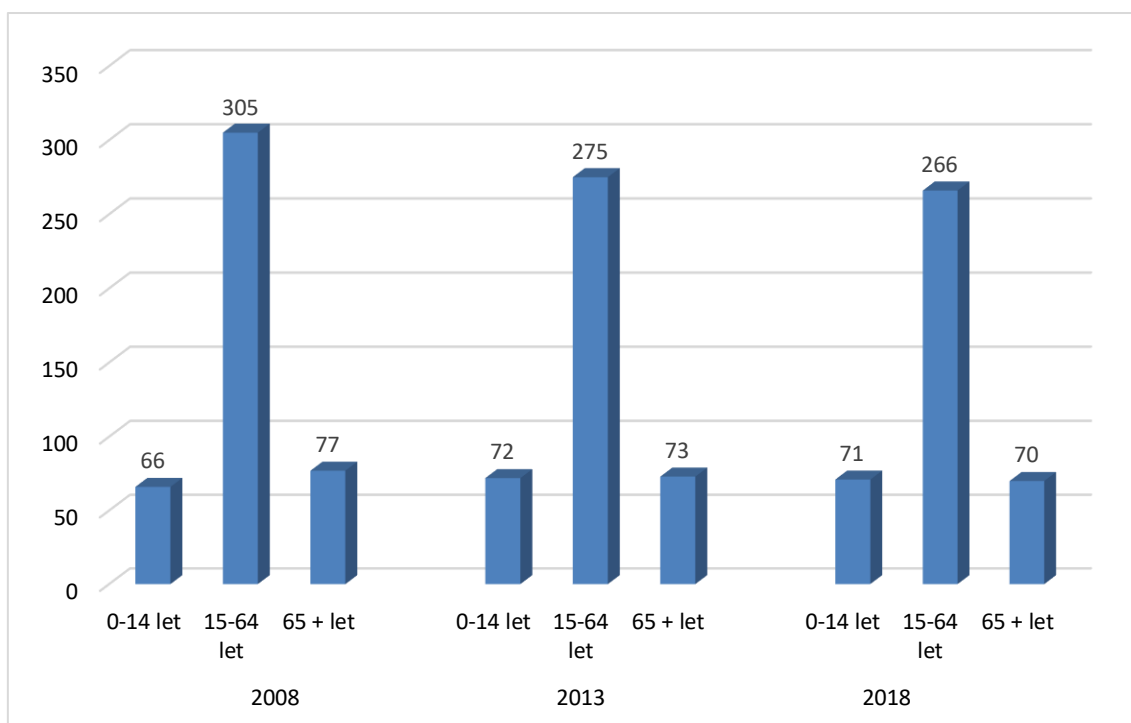
Šolski okoliš šole Lažiše zajema 6 vasi na 500 m nadmorske višine in 8,5 km² teritorialne površine, ki so raztresene nad levim bregom Savinje nasproti Rimskih Toplic. Vasi Konc, Škofce in Dol pri Laškem so gručaste, vasi Lažiše¹, Vodiško in Lože pa so bolj raztresene po okoliških pobočjih. Ljudje v gručastih vaseh so bolj povezani med seboj, kot ljudje v raztresenih vaseh. Starejši prebivalci so večinoma večji ali manjši kmetje, mlajši večinoma hodijo v službe drugam v večje kraje ali mesta (Laško, Celje).

Glede na statistične podatke SI-STAT za obdobje zadnjih 10 let, na tem območju živi približno 400 ljudi.

Tabela 1: Statistični podatki o številu prebivalcev

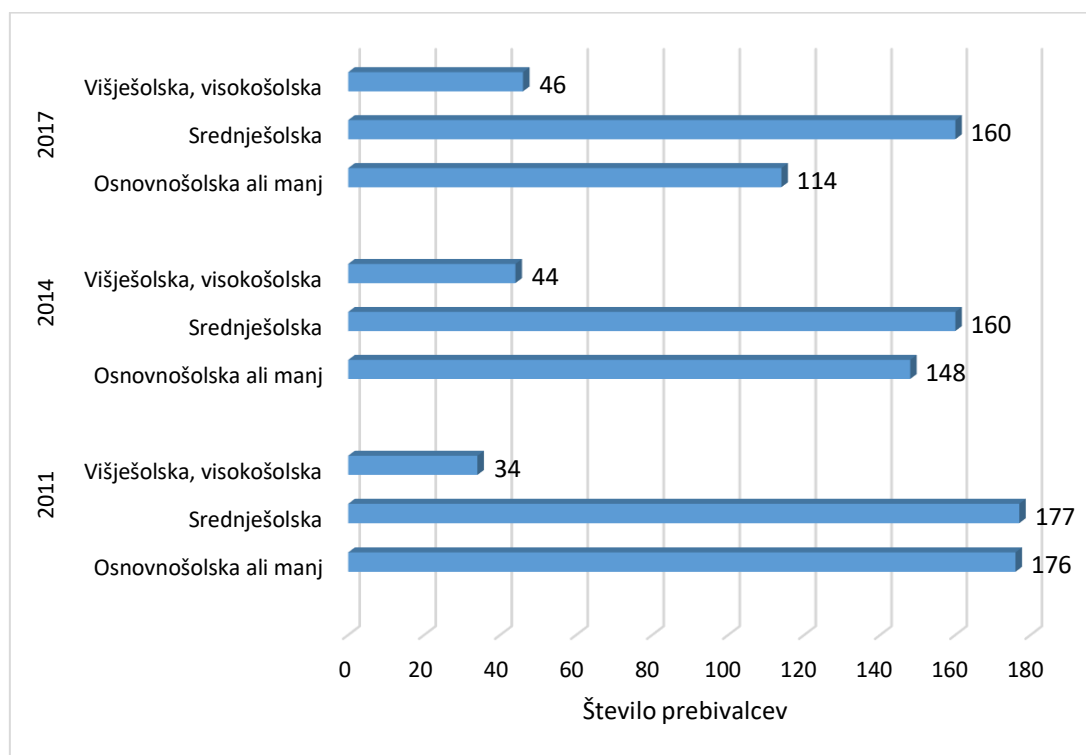
Leto	Število prebivalcev
2008	448
2013	420
2018	407

¹ Pri poimenovanju kraja in šole prihaja do razhajanj. Vas se uradno imenuje Lažiše, čeprav jo vso naslavljajo kot Lažiše ali še bolj neuradno Šmiklavž, šola pa ima uradni naziv PŠ Lažiše.

Slika 1: Število prebivalstva po starostnih skupinah

Iz slike lahko razberemo, da se je v zadnjem desetletju rahlo povečalo število prebivalcev v starostnem obdobju do 14 let, medtem ko je v ostalih dveh starostnih skupinah število prebivalcev upadlo. Razmerje med najmlajšo in najstarejšo skupino je skoraj enako. Iz upada največje starostne skupine (15-64 let) in upada starostne skupine nad 65 let lahko sklepamo, da je razlika nastala zaradi odseljevanja prebivalstva.

Slika 2: Izobrazbena struktura prebivalstva po letih

Število ljudi, kjer gre verjetno za starejše ljudi, z dokončano osnovno šolo, se je zmanjšalo. Povečalo pa se je število oseb, ki so dokončali višješolski, visokošolski ali univerzitetni program.

2.7.1 Populacija otrok za šolski okoliš PŠ Lažiše

Tabela 2: Število rojenih otrok

Leto rojstva	Število otrok
2017	2
2016	3
2015	5
2014	2
2013	4
2012	6
2011	4
2010	2
2009	1
2008	8
2007	5
2006	5
2005	3
2004	1
2003	3

Za šolsko leto 2017/18 so se vsi starši 4 otrok prvošolcev odločili, da svoje otroke vpišejo v matično šolo, zato v šolskem letu 2017/18 ni bilo vpisanega nobenega učenca na PŠ Lažiše. Kot razlog so med drugimi navedli navezanost otrok na skupino iz vrtca, potrebe po zgodnjem varstvu in spoznanje, da je glede na njihova bivališča podružnična šola bolj oddaljena kot matična šola, ki jim je tudi ob poti v službo oziroma domov. Za šolsko leto 2019/20 je bilo na seznamu za vpis v prvi razred 5 otrok. To je tudi minimalno število učencev, da podružnična šola zopet odpre vrata. V začetku marca je potekal vpisa. Starši enega otroka so soglašali z vpisom na PŠ Lažiše, en starš je pogojev vpis z vpisom vseh ostalih otrok. Trije starši so želeli vpis otroka na matično šolo. Za šolsko leto 2020/21 sta, glede na leto rojstva, za vpis v prvi razred na seznamu le dva otroka. Postavlja se vprašanje, koliko časa je ustanoviteljica (občina) pripravljena počakati z odlokom o stalnem zaprtju podružnične šole.

Leta 2017 so na občini Laško sprejeli sklep o zaprtju podružnične šole Reka, ki je imela status začasno zaprte šole 5 let.

2.7.3 Zgodovina Podružnične šole Lažiše

Slika 3: Fotografija prve šole iz leta 1938 (Vir: 130 let ...)

Do konca I. svetovne vojne

Pred letom 1884 so otroci prihajali prostovoljno dvakrat tedensko v mežnarijo, kjer je župnik poučeval verouk ter malo pisanja in branja.

Prebivalci niso bili popolnoma prepričani o koristnosti šole, bali so se tudi stroškov gradnje nove šolske stavbe, saj so menili, da je usvojeno znanje pri pouku, ki ga je dva dni na teden izvajal krajevni župnik in se ga prostovoljno udeležujejo nekateri učenci, dovolj za bodoče kmetovalce.

V župnijski kroniki za leto 1876 lahko preberemo: »Da bi ustregli pritisku za ustanovitev organizirane šole v Šmiklavžu, je bil v juliju 1876 konstituiran krajevni šolski svet, katerega dejavnost je stopila v veljavo s 1. septembrom 1876.«

V šolski kroniki je zapisano: »Čeprav je bila s strani njegovega veličanstva cesarja in štajerske hranilnice krajevnemu šolskemu skladu nakazana podpora, se je gradnja pod vodstvom predsednika sveta le pričela, vendar zelo počasi, tako da je okrajni šolski odbor ponovno urgiral za pospešitev gradnje.« Šele z naslednjim izvoljenim predsednikom krajevnega odbora, Martinom Lapornikom, so v letu 1884 pospešeno začeli z gradnjo šolske stavbe, ki je bila dokončana 15. novembra 1884. Šola je stala 7911 goldinarjev in 19 krajcarjev.

Šolska stavba je imela naslednje prostore: šolsko sobo (učilnico – razred) v velikosti 9,1 x 6,77 metra in višino 3,62 metra; dve sobi, eno kuhinjo in eno shrambo – kot učiteljevo stanovanje, tri kletne prostore, tri stranišča in podstrešje. Pred šolsko stavbo je bil zelenjavni vrt za učitelja in vzporedno majhen prazen prostor. Za zgradbo je bil šolski vrt, ki so ga spomladi 1885 ogradili z leseno ograjo.

Od ustanovitve šole in vse do 2. svetovne vojne se je število otrok gibalo od 120 do 166. Od leta 1925 do 1941 se je vršil pouk popoldne in dopoldne. Šolski pouk je bil nereden. Mlajši otroci so izostajali od pouka zaradi slabih poti, starejše pa so potrebovali doma za razna opravila. Da bi že na začetku dosegli redno obiskovanje pouka, so redno in precej strogo obravnavali vsak primer izostanka.

V vaseh Lažiše, Vodiško, Dol, Lože, Selo in Povčeno so našli 120 šoloobveznih otrok. Prvi učitelj je bil Anton Špan.

Gibanje za razširitev šole postane dejavno leta 1911, ko je število všolanih učencev prvič preseгло 130. Takratni učitelj Simon Petrovič² je v šolski kroniki zapisal: »Dne 23. maja 1911 se je sestala komisija, ki naj bi določila način razširitve šolskega poslopja. Zbralo se je tudi nad 30 kmetov, ki so prišli protestirat s koli v rokah. Komisiji je bilo delo onemogočeno in sestala se je nekaj dni pozneje, in sicer 25. maja 1911. Načrt so predložili šolskemu odboru. Občina je podala ugovor in tako je zadeva zopet zastala. 11. junija 1939 se je drugič sestala komisija za razširitev šole. Sklenili so zgraditi novo šolsko poslopje. Krajevni šolski odbor je nato vložil prošnjo za določitev zemljišča. Zadeva vse do 2. svetovne vojne ni bila rešena.«

² Kronika je do leta 1908 pisana v nemščini, šele takrat si je učitelj Simon Petrovič upal pisati v slovenščini. Tudi pri pouku jih ni silil k nemščini, ampak je spodbujal smisel za domač materni jezik.

V šolskem letu 1915/16 ni bilo pouka. Učitelj Simon Petrovič je bil leta 1914 vpoklican k vojakom. Nadomeščala sta ga Peter Cestnik in ga. Urbajs.

Šolski vrt

Šolski voditelj Šimen Petrovič je bil zaslužen za šolo in šolski vrt od leta 1909 do odhoda na bojišča 1. svetovne vojne. Spomladi 1909 so imeli dečki tudi pouk v sadjereji, deklice pa v gojenju zelenjave in cvetic. Posadili so 235 divjakov, ki jih je kupil šolski voditelj, in 10 pritlikavcev v zgornjem vrtu pred šolo. 135 divjakov so cepili deloma učenci, deloma šolski voditelj sam. Z delom v drevesnici so se učenci seznanili med šolskim letom. Konec julija in avgusta so cepili vrtnice, za kar so se najbolj zanimale deklice. Vrt so ogradili z novim plotom, a zemljo bi bilo treba temeljito pognojiti. Kronist zapiše, da je krajni šolski svet skop, šolski voditelj pa tudi komaj preživi.

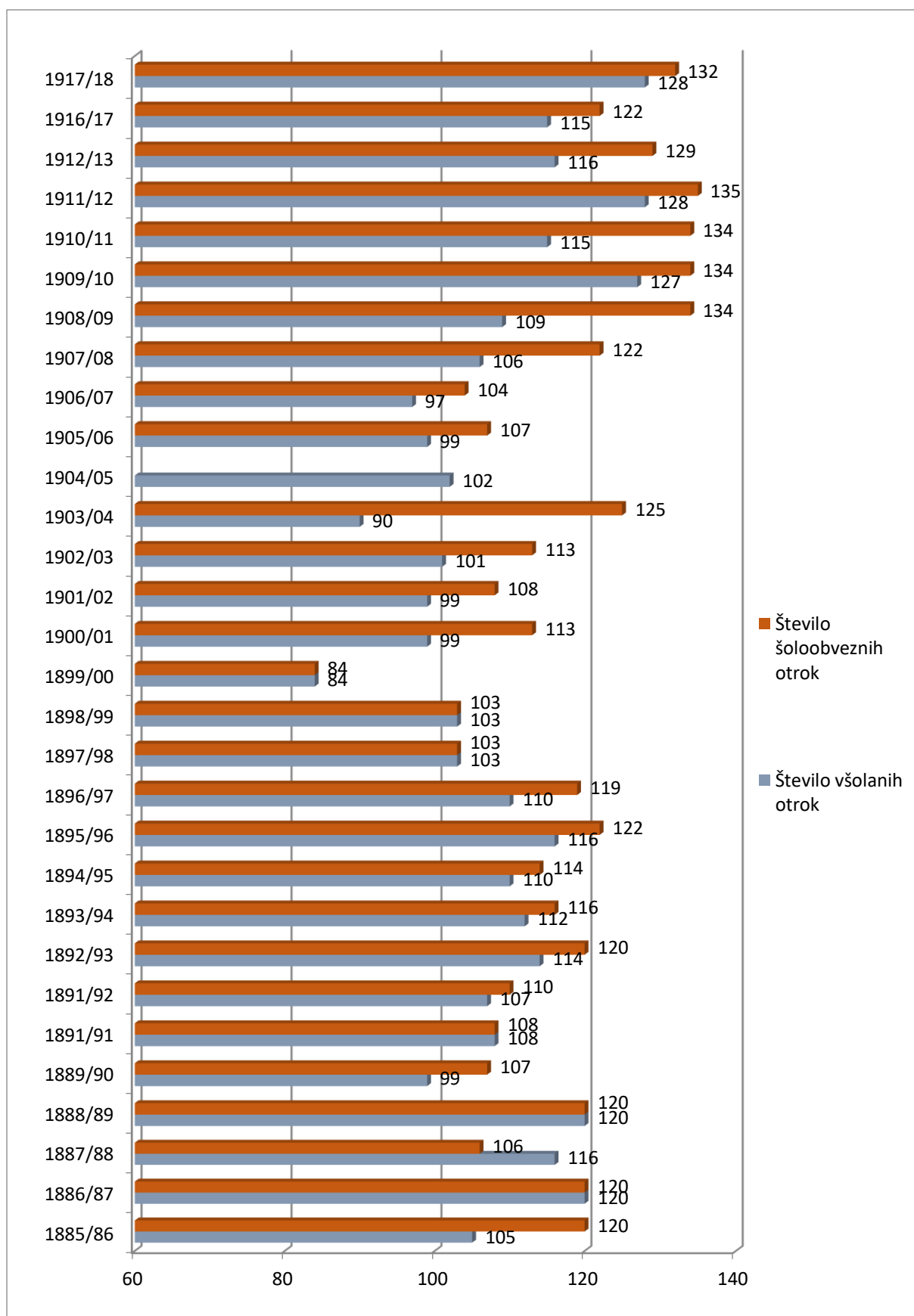
Knjižnica ima v šolskem letu 1908/09 39 knjig. Že naslednje leto je v njej 74 knjig, leta 1912 9 več. Naslednje leto kupijo še 20 knjig.

Izleti

1912 na Lisco, ki se ga poleg otrok udeležijo tudi starši in drugi krajani, kar zbliža šolo in krajane. 1913 ogled Celja in njegovih kulturnih znamenitosti.

Na spodnji sliki opazimo v določenih šolskih letih precejšen razkorak med številom šoloobveznih in vpisanih otrok. Razlog lahko iščemo v pomanjkanju interesa staršev, da bi redno pošiljali otroke v šolo. Potrebovali so jih za delo na poljih, travnikih in pašnikih. Po večini tudi sami niso znali pisati in brati zato je bilo fizično delo tisto, ki je v njihovih očeh nekaj štelo. Statističnim podatkom ne smemo preveč zaupati, ker so v šolo hodili tudi učenci iz drugih šolskih okolišev. Kronist jih je vsako leto naštel med 10 in 15. Tudi zaradi tega je v šolskem letu 1912/13 šolo obiskovalo več kot 130 učencev, vendar okrajni šolski svet ni želel spremeniti okoliša, ampak je sprejel sklep, da otrok ne bodo več všolali iz drugih okolišev. Tega se niso držali.

Šola je do leta 1916 enorazrednica. Poučuje se v nižji in višji skupini. Od leta 1917 je dvorazrednica.

Slika 4: Število šoloobveznih in všolanih otrok do konca I. svetovne vojne

Do konca II. svetovne vojne

Med 26. avgustom 1918 in 7. januarjem 1921 pouk na šoli ni potekal, ker ni bilo učitelja. Otroke je ob torkih in petkih po eno uro poučeval župnik. V šoli so poučevali verouk od odprtja šole 1884 do leta 1941. Župnik plačila za verouk in preverjanje veroučnega znanja otrok ni dobil, imel pa je pravico soodločanja pri vzgoji otrok in upravljanju šole.

V šolskem letu 1921/1922 se šolsko leto prvič deli na dva semestra. V šolskem letu 1924/25 je šola z odlokom županstva ljubljanske oblasti (28. 4. 1925) preoblikovana v dvorazrednico. Od naslednjega šolskega leta naprej poučujeta na šoli dve učiteljici. Pouk se ves čas odvija v eni učilnici, dopoldne in popoldne.

Leta 1923 šteje šolska knjižnica 131 knjig.

Od leta 1925 do 1941 se je vršil pouk popoldne in dopoldne. Šolski pouk je bil nereden. Mlajši otroci so izostajali od pouka zaradi slabih poti, starejše pa so potrebovali doma za razna opravila. Da bi že na začetku dosegli redno obiskovanje pouka, so redno in precej strogo obravnavali vsak primer izostanka. Leta 1937 učitelj v kroniki zapiše, da je bilo starše zelo težko pritegniti v šolo, ker jih učni napredek ni zanimal. Mnogo bolj uspešni so bili na proslavah, ko so otroci nastopali za svoje starše. Na roditeljskih sestankih je bil obisk slab.

Učiteljica Anica Bende je bila v šolskem letu 1939/1940 pobudnica za ustanovitev podružnice Sadjarskega in vrtnarskega društva, ki je že ob ustanovitvi štelo 25 članov.

31. 3. 1941 sta bila na šoli upraviteljica Anica Bende in učitelj Franc Logar. Šolska zgradba je bila še vedno takšna, kot so jo leta 1884 zgradili. Ker je bila kronika ob požaru 1945 uničena, ni znano, koliko otrok je bilo aprila 1941 vpisanih v šolo – po oceni krajanov približno 90. V knjižnici naj bi bilo približno 60 knjig za učitelje in 80 za učence.

Aprila 1941 so prišli v kraj prvi nemški vojaki. Učitelja Logarja so Nemci takoj odgnali v Laško in zaprli. Učiteljica Bende pa je ostala v šoli.

Maja 1941 je prišla na šolo nemška učiteljica Erika Steinberg, ki je govorila nemško in je učenci niso razumeli. Otroci so se igrali, peli in se učili pisanja. Učiteljica Bende je pobegnila v Ljubljano. Junija 1941 so Nemci pouk na šoli ukinili. Otroci so morali hoditi v šolo v Rimske Toplice, Lokavec ali Vrh nad Laškim. Julija 1941 se je šolanje šmiklavških otrok prenehalo. Šolske knjige so Nemci takoj po prihodu zaplenili in odpeljali v Rimske Toplice, njihova nadaljnja usoda ni znana. V času zaprtja šole so bili v njej sestanki okupatorjevih organizacij v tem okolišju.

Naslednje leto je okupator poskušal potujčevati odrasle z jezikovnimi tečaji, vendar je bila udeležba slaba.

Januarja 1945 je specializirani partizanski vod 3. bataljona izvedel, da se nameravajo Nemci vseliti v šolsko poslopje, zato so šolo požgali. Zgorelo je vse, kar je bilo lesenega, tudi ves inventar, kar ga je bilo v zgradbi.

Šolski vrt

Po Petrovičevem odhodu se je prenova vrta začela dogajati šele leta 1936, ko je bil na šolo nastavljen učitelj Ivo Švarč, naslednje leto pa še Franc Logar in Ana Bende. Zlasti slednja sta se obnove vrta lotila z veliko vnemo in ljubeznijo. Po dveh letih je dobil vrt novo žično ograjo z betonskimi podstavki, obbetonirane grede, dve topli gredi, par sto dreves v drevsnici ter nad 50 nizkih in 20 visokostebelnih vrtnic. Na vrtu sta začela gojiti različne vrste zelenjave in vrt je zares služil svojemu namenu. Vrt sta učitelja prenovila največ s svojimi sredstvi in svojim delom, ker je v ta namen v letnem proračunu krajnega šolskega sveta letno bilo zgolj 150 dinarjev. Krajevni šolski odbor je za material za ograjo dal z veliko nejevolje 3.000 dinarjev. Celo pesek za beton je učitelj kopal sam in sezidal prepotrebno škarpo. Zravnal je teren in uredil šolsko igrišče. Pri tem so mu pomagali učenci.

Obnova šolske zgradbe

V navedenih letih:

1909 so zamenjali strelovod;

1912 kupijo peč za učiteljevo sobo, popravijo greznico, očistijo žlebove;

1917 popravijo šolski vodnjak in polkna;

1921 prenovijo okenske okvirje in šolska vrata;

1922/23 popravijo streho,

1927 prepleskajo vse šolske prostore in tla prepojijo s protiprašnim oljem;

1932 prepleskajo učilnice.

Kronistka leta 1940 ugotavlja, da je ideja o razširitvi šole »v miru zaspala«.

Ženska ročna dela od leta 1925 poučuje učiteljica, ki ob četrtkih prihaja iz Rimskih Toplic, in poučuje v dveh skupinah mlajša in starejša dekleta.

Izleti:

1926 na Lisco

1927 v Celje

1929 v Maribor

1930 na Lisco

1931 v Celje

1933, 1934 in 1939 na Lisco

1940 mlajši učenci v Celje, starejši v Zagreb.

Število otrok je med leti 1924 in 1923 upadlo pod sto, nato pa se zopet strmo povzpelo in v šolskem letu 1938/1939 doseglo številko 166. Šolsko poslopje se v tem času ni spremenilo .

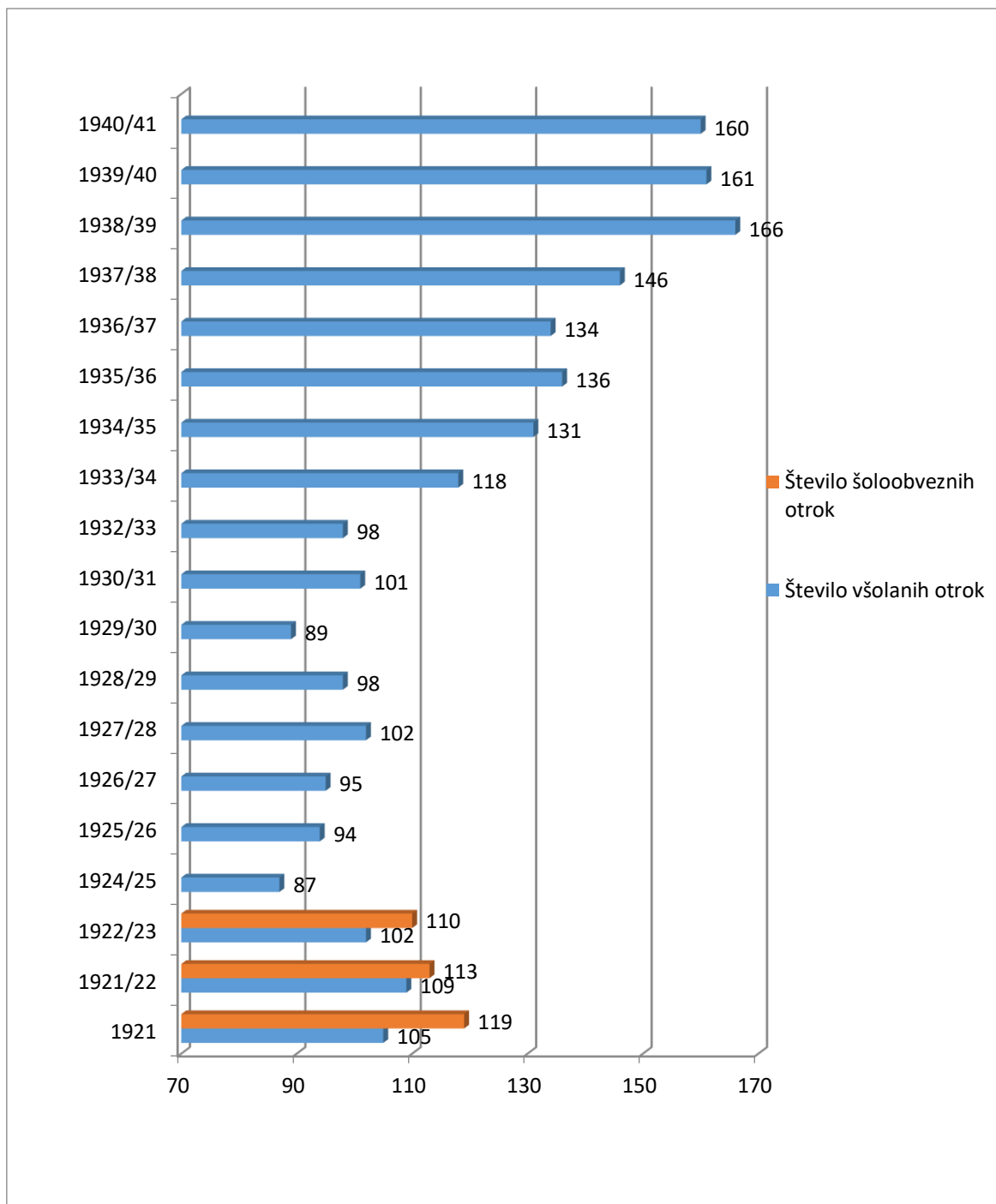

Tabela 3: Število šoloobveznih in všolanih otrok med I. in II. svetovno vojno

Slika 5: Fotografija šolske stavbe leta 1972 (Vir: Fototeka, Šolski muzej)

Do leta 1973

Učiteljica Elica Žolnir (Funkl) se spominja, kako je bilo konec maja leta 1945, ko je z nekdanjim upraviteljem v Loki pri Zidanem Mostu pešačila iz Rimskih Toplic proti Šmiklavžu. Šola je bila požgana, ostalo je samo zidovje, ostrešje je zgorelo. Pouk so imeli v Gostilni Sirk. Vpisani so bili 103 otroci. Gostilniška soba je merila 5 x 6 metrov, v njej so bile 4 mize, klopi in stoli. 1. junija 1945 so šolarji prvič pristopili k pouku. Tablo so obesili na vrata, ker na steni ni bilo prostora. K pouku je prihajalo vedno več otrok, med 70 in 90. Pouk je potekal tudi ob sobotah. 10. 10. 1945 je na šoli prevzela upraviteljske posle učiteljica Anica Hacin.

12. decembra 1945 se je učiteljica z učenci preselila v novo učilnico v župnišču, veliko 3 x 6 metrov. Stare, nizke šolske klopi brez predalov so pripeljali iz Žalca. Učilnica je bila ozka, v levem kotu je stala peč. Pouk je potekal dopoldne in popoldne. Po vojni so krajanje šole obnovili in pouk se je nadaljeval do leta 1959, ko je šola postala podružnična šola

13. 12. 1945 je bila otvoritvena konferenca učiteljskega zbora Osnovne šole Sv. Miklavž nad Laškim. Navzoči so bili: Anica Hacin, upraviteljica; Anica Funkl in Nada Sušnik – učiteljski pripravnici ter učitelj verouka Franc Zupan. Kot zasilen prostor za pouk so določili sobico v župnišču.

12. 5. 1946 se je sestal gradbeni odbor in takoj začel nabavljati gradbeni material za obnovo šole. Načrt prvotne zgradbe je bil spremenjen toliko, da sta spodaj nastali dve učilnici in zgoraj podstrešno stanovanje. Do začetka pouka v novem šolskem letu je bila pripravljena ena učilnica, do 1. 11. 1946 je bilo pokrito celotno poslopje. Uporabljali so učilnico, stanovanje, sobo in kuhinjo. Zgradba naj bi bila v celoti prenovljena do jeseni 1947. Vodstvo šole je začelo nabavljati nova učila. Junija 1947 šola prejme pohištvo za 2 učilnici (40 miz, 2 knjižni omari, 2 katedra, 1 mizo za upravitelja), 1. septembra še za dve učilnici, stensko tablo in pohištvo za upraviteljevo pisarno.

V prvih mesecih pouka je bil največji primanjkljaj v znanju materinščine, saj so bili otroci v času okupacije doma.

Za šolski okoliš je bila ustanovljena »Nadaljevalna šola za kmečko mladino«. Vpisanih je bilo 32 deklic in 16 dečkov.

Pomembnejši podatki iz šolske kronike:

1956/1957: V Laziše pride zakonski par Jazbec. Marija Jazbec pripoveduje, da je kot učiteljica skupaj z možem, tudi učiteljem, opravila veliko izvenšolskega dela. Učenci so lahko obiskovali vrtnarski, prometni in tehnični krožek, vadili za številne prireditve v kraju, sodelovala sta v prosvetnem društvu. V času njenega službovanja (med leti 1956 in 1960) »so bili vsi upi stavljeni na naju«, da v kraju končno dobijo elektriko. Električna napeljava je bila v šolske prostore napeljana 11. 7. 1957.

Leta 1948/1949 je pionirski odred odprl svojo pionirsko sobo, otvoril lutkovno gledališče in izdelal dva lutkovna odra. Igralna skupina Ljudske mladine je v šolskih prostorih igrala Razvalino življenja pod režijskim vodstvom upravitelja Draga Šimenka.

1951/1952: Vrh nad Laškimi ne spada več v šolski okoliš.

1952/1953: Ob koncu šolskega leta so učenci šli na morje: pristanišče Reka, Opatija, Postojna. Oba izleta so organizirali skupaj s šolo Rimske Toplice.

1953/1954: V tem letu je vpeljan vsakomesečni športni dan (pohod h Gračnici, obiski sosednje šole Lokavec ter hrib Kolman, kjer so streljali z lokom, metali kopje, igrali med dvema ognjema. Skupaj s šolo RT so v maju obiskali Lisco in se družili z učenci z Vrha nad Laškimi.

1957/1958: Kronist zapiše, da so otroke še vedno preveč uporabljali za domača dela. Prvič poimenuje praznovanje praznika »dan žena«.

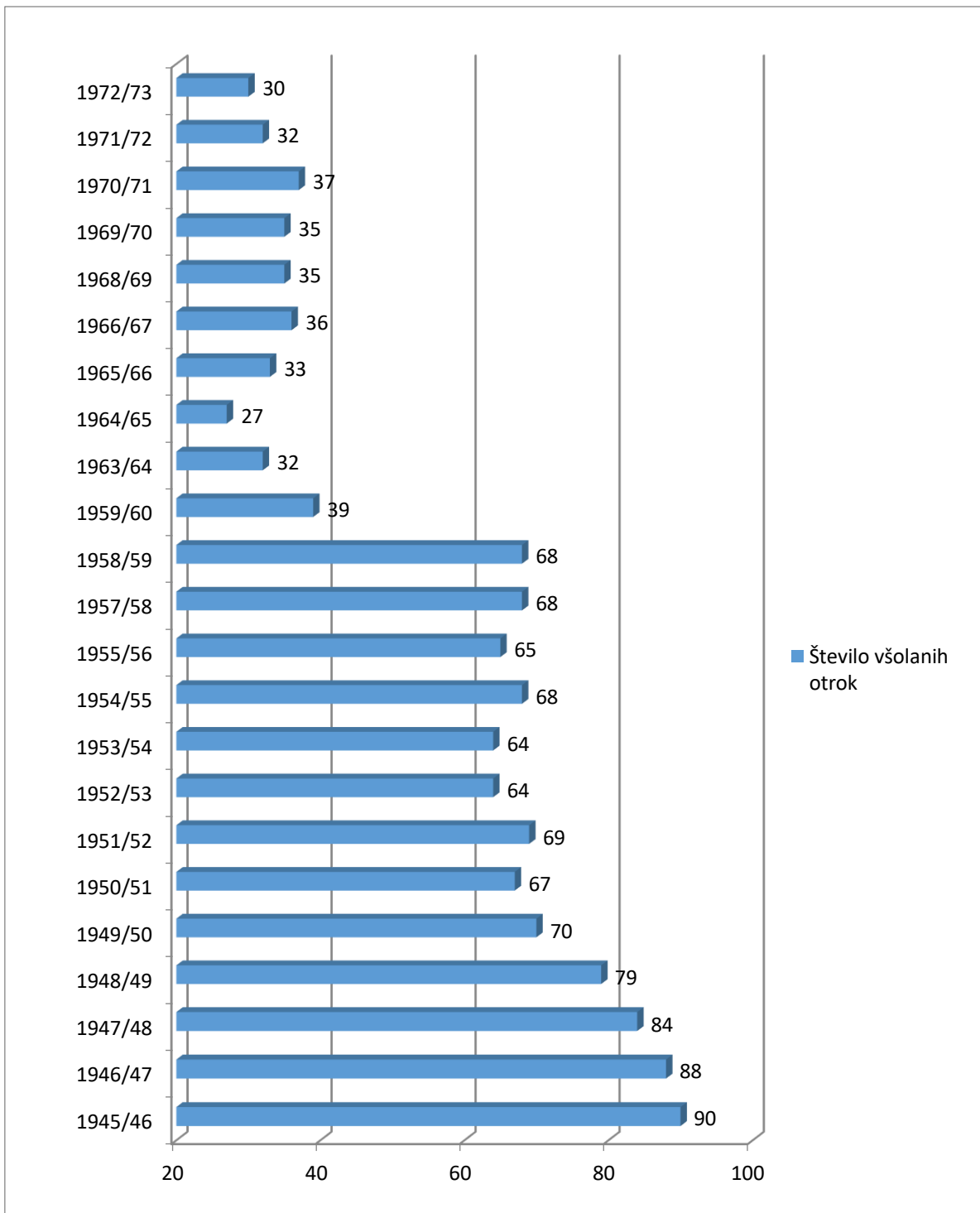
1958/1959: Proslava je veliko in učence navajajo na nastopanje in gledališko igro. Prvič omenja proslavo ob svetovnem dnevu zdravja 7.4. in proslavo ob mednarodnem dnevu RK 8.5. Za dan mladosti 25.5. so skupaj s sosednjimi šolami šli na Kopitnik.

1959/1960: Učenci od 5. do 8. razreda so se prešolali v Rimske Toplice ali Laško. Na tej šoli so ostali le učenci prvih štirih razredov. Ker je učencev samo 39, je pouk samo dopoldne, bolj diferenciran glede na potrebe učencev in kvalitetnejši. K temu prispevajo tudi krožki, ki pomagajo izboljšati učni uspeh.

1967/1968: Vodiško in Konc dobite vodovod, šola pa še vedno ne.

1971/1972: dobijo več učil: prenosno tablo, diafilme, stojalo za zemljevide, slike. Za malo šolo so dobili lego kocke, domino, garniture letni časi .. Adaptirali so električno napeljavo, vodovoda še vedno ni.

Število otrok se v šolskem letu 1958/1959 prepolovi. Za to je »kriv« odhod učencev od 5. do 8. razreda na matično šolo

Slika 6: Število všolanih otrok med leti 1945 in 1972

Do začasnega zaprtja šole

Izpisi iz kronike

1973/1974: Poleg roditeljskih sestankov omenja tudi govorilne ure in obiske na domu. V čast dneva republike 29.11. je bila v Lažišah proslava, na kateri so sodelovali učenci, člani prosvetnega društva in pevci pod vodstvom Julija Goriča iz RT. Proslava je bila odmevna, saj o njej piše tudi Celjski tednik. Praznovanju novega leta z obdaritvijo dedka Mraza sledi silvestrovanje odraslih, ki je bilo uspešno. Dobro obiskana je bila tudi prireditve ob dnevu žena. Na zaključni prireditvi so bili tudi starši in drugi krajanjani. Izlet na Pohorje. Prosvetno društvo uprizori igro Kadar se ženski jezik ne suče.

1974/1975: po dolgotrajnih težavah v šolo napeljejo vodovodno napeljavo. Op.: »Vsakič, ko ni dovolj zagnanega – motiviranega učitelja s smislom za gledališko igro – tudi dramska skupina v društvu ne deluje!!!«

1976/1977: Učiteljici Pavli Lapornik so uspela prizadevanja za socializacijo predšolskih otrok in uvedena je bila cicibanova šola, ki jo je v tem letu obiskovalo 14 otrok. Po končanem tretjem razredu učenci nadaljujejo šolanje na matični šoli RT.

1977/1978: Vpisa v 1. razred ni bilo, učenci 4. razreda so bili prešolani na centralno šolo. Poleg pouka je potekala Cicibanova šola, ki jo je obiskovalo 17 otrok v starosti od 3 do 6 let. Decembra je začela z delom tudi Mala šola, ki jo je dvakrat tedensko obiskovalo 8 otrok, skupaj letno 120 ur. Šolski okoliš je obsegal: Lažiše, Konc, Zabrež, Škofce, Vodiško, Lože, Dol.

1978/1979 Zapiše, da že iz Kronike lahko razberemo, da število otrok na PŠ Lažiše iz leta v leto pada. Kljub vsemu je delovala Cicibanova in Mala šola. Na šoli so učenci obiskovali več interesnih dejavnosti: likovni, literarni, recitacijsko-dramski krožek, krožek mladih bralcev, podmladek RK, pionirsko hranilnico. Sodelovanje s starši se je poslabšalo.

1979/1980: Pavlo Lapornik je zamenjala učiteljica Martina Jelenc. Uspešno je nadaljevala povezovanje šole in kraja preko prosvetno kulturnega društva, ki je v tem letu dobilo zlato plaketo ob občinskem prazniku za dolgoletno požrtvovalno delo. V društvu je nastal ansambel Veseli planinci. Začela je delovati planinska sekcija pod vodstvom njenega moža Ivana Jelenca. Pod režijo Martine Jelenc je dramska skupina uprizorila komedijo Ad acta. Na Kmečkem prazniku so predstavili nekaj starih kmečkih običajev. Do Lož so dobili tudi asfaltirano cesto.

1982/83: Težave v zaposlovanju – starši zainteresirani za tečaje in akcije v zvezi s kmetijstvom – ker živimo na kmetijskem področju, bi mladim privzgojili veselje do dela in življenja na kmetijah, s tem bi se lažje odločali, da ustvarjajo in delajo doma. Šola je kot edina družbena ustanova na vasi tudi v tem letu bila organizator večine praznov in prireditev v kraju. Le te je vedno pripravljala v sodelovanju s člani KPD Lažiše in starejšimi učenci, ki obiskujejo matično šolo v Rimskih Toplicah. Velja tudi v vseh naslednjih letih.

1985/86: Od 16. 10 so se začeli učenci iz vaških okolišev Lažiš, ki obiskujejo ČŠ, voziti s posebnim kombijem do Vodiškega – Povšetova domačija in obratno. Ker je bilo otrok preveč se smejo voziti le nekateri iz določenih vasi in da že hodijo v 4. razred, ostali se vozijo z avtobusom – staršem to ni po godu zahtevajo dve vožnji – sporazum, da se vozijo najbolj oddaljeni.

1986/87: Sestanek z ravnateljico in predstavnico občine Laško o možnosti zaprtja PŠ, ker je število šolajočih otrok manjše od 10, kar je bila spodnja meja za delovanje šole. Ker je projekcija natalitete v prihodnjih letih kazala na več šoloobveznih otrok, je podružnica ostala odprta.

1987/88: Na zboru krajanov so po razpravi sprejeli naslednje sklepe: vaščani ne soglašajo z ukinitvijo šole, če bo šola ukinjena, mora biti organiziran prevoz otrok izpred šole v Lažišah, prostori šole pa naj bodo še naprej namenjeni delovanju kulturnega in drugih društev.

1988/89: Predstavniki krajanov so sodelovali na vseh treh zborih skupščine občine Laško in preglasovali zaprtje podružnice v Lažišah. Starši so se redno udeleževali roditeljskih sestankov. kronistka Martina Jelenc posebej izpostavi vključitev vseh učencev na šoli v interesne dejavnosti (dramsko-recitacijski, pravljичni krožek, podmladek RK in pionirsko hranilnico) in njihovo sodelovanje na krajevnih prireditvah.

1989/90: Na roditeljskem sestanku so se otroci predstavili staršem z igro Pika Nogavička. Ravnateljica je predstavila nov trend ohranjanja majhnih podružničnih šol zaradi kvalitete, ki jo predstavljajo. Starši so si vidno oddahnili.

1990/91: Starši so sodelovali na vseh štirih roditeljskih sestankih, naravoslovnih in kulturnih dnevih.

1991/92: Starši so prisostvovali integriranemu načinu pouka in prireditvi, na kateri je poleg učencev nastopal tudi MPZ Lažiše.

1996/97: Vsi starši sodelujejo na vseh štirih roditeljskih sestankih, pri organizaciji nekaterih naravoslovnih in kulturnih dni. Seznanjeni so bili z novostmi, ki jih je predvidevala uvedba prihajajoče 9-letne osnovne šole. Zmanjševanje števila šolarjev je znova odprlo vprašanje obstoja podružnice. Interes staršev se je zmanjšal, saj vozijo otroke v malo šolo v Rimske Toplice, kjer pridobijo prijatelje in jih ne želijo všolati na podružnico.

1997/98: Dobro sodelovanje s starši na naravoslovnih, športnih dnevih, projektnem tednu »Pri pletarju«, na materinskem dnevu.

1998/99: Sodelovanje staršev na naravoslovnih, športnih dnevih, proslavah in prireditvah (materinski dan, kjer so učenci sodelovali z igrico Zajčkov čudežni lonček.) 15.4.1999 je bil roditeljski sestanek, na katerem je sodelovala tudi ravnateljica s predstavitvijo spremembe šolskega okoliša. Vas Zabrež po novem všola otroke v Rimske Toplice, v Lažiše se všolajo otroci iz Lož, Konca, Lažiš, Škofc, Vodiškega, Dola pri Laškem. Starši so izrazili željo, da bi se na PŠ spet izvajal program Priprave otrok na šolo ter Cicibanove urice. Starši so bili seznanjeni z opisnim ocenjevanjem otrok.

1999/2000: Starši so sodelovali ob izvajanju naravoslovnih, kulturnih in športnih dni ter prireditvah v šoli in kraju. Učenci maškare so se sprehodili po vasi.

2000/2001: Razširjen roditeljski sestanek zaradi staršev, kjer so izpolnjeni anketni vprašalniki pokazali, da bi eden od staršev želel vpisati prvošolca na centralno šolo, ker potrebuje varstvo. Ostali bodo vpisali otroka na PŠ, ker želijo, da le-ta ostane.

2003/2004: Starši so konkretno spoznali spremembe začetnega devetletnega šolanja- pohoštvo prilagojeno 6-letnim otrokom, več igre, več gibanja – igralni kotichek, možnost počivanja na ležalnikih, preimenovanje predmeta SND v spoznavanje okolja (SPO), ena ura slovenščine tedensko več, obvezni plavalni tečaj in trije tehniški dnevi, opismenjevanje podaljšano na tri leta. prvič omeni sodelovanje v tekmovanju Skrbimo za čiste zobe. Učenci sodelujejo v republiškem projektu Knjigobube, bralni znački, tekmovanje Računanje je igra, varčevanje v šolski hranilnici Banke Celje. V vseh letih do 2017 so uspešni na tekmovanjih.

2004/2005: Starši so sodelovali pri realizaciji naravoslovnih, kulturnih, športnih dni, vseh prireditev ob obletnicah v šoli in kraju, skupno pripravili obisk in obdaritev Božička in skupaj s KD še prireditev Pozdrav pomladi..

2005/2006: Starši so pomagali pri izvedbi 3-dnevne šole v naravi na Kopitniku. Po predhodnem obisku kraja taborjenja so se lažje odločili za odhod od doma ob druženju z vrstniki s CŠ, Jurkloštra, Sedraža in Zidanega Mosta.

2006/2007: Starši so sodelovali pri izdelavi izdelkov za novoletni bazar in bili na vlaku na skupnem izletu v Živalski vrt Ljubljana.

2007/2008: V dogovoru z ravnateljico in starši sta z Moniko Randjelović za predšolske otroke in učence do 3. razreda prvo soboto v mesecu izvajali ustvarjalne delavnice.

Dela na šoli:

1980/81: adaptacija strehe, sanacija notranjih sten, beljenje, zavese za zatemnitev

1981/82: fasada in vzdava oken

1982/83: fasada, vzdava oken in vhodnih vrat, prepleškana učilnica, hodnik, stopnišče in šolska kuhinja. V kuhinji je bil zaradi dotrajanosti stropa položen ladijski pod.

1983/84: prepleškana in obnovljena je vrtna ograja. V dvorano so na novo napeljali električno razsvetljavo in na oder montirali reflektorje in jo v celoti prepleškali. Velika pridobitev za šolo in kraj je bila napeljava telefona

1984/85 – prebelili učilnico in šolsko kuhinjo.

1985/86 – prebelili učilnico in kuhinjo

1986/87 – popravila strehe, člani kulturnega društva v dvorani položijo talne ploščice in z lesom opažijo stene.

1987/88 – ob asfaltiranju ceste v Lažiše so asfalt položili tudi na odcep do šole in dvorišče pred njo.

Člani kulturnega društva so v dvorani obnovili oder.

1988/89 – člani kulturnega društva prebelijo učilnico

1989/90 – zamenjava stenske table, po neurju je bil zamenjan del strehe in žlebovi, člani KD so prebarvali okna in vrata.

1990/91 – nove zavese v učilnici, grelec za vodo v kuhinji (zadnje leto ogrevanje na trdo gorivo)

1992/93 – peč za etažno centralno ogrevanje na plin in radiatorji, električni grelec vode na hodniku

1993/94 – obnova oken in vhodnih vrat z zaščitnim premazom, zamenjava posameznih strešnih opek.

1994/95 – plinsko-električni štedilnik za kuhinjo, talne ploščice na spodnjem hodniku

1995/96 – popolna prenova sanitarij, brušenje in lakiranje parketa v učilnici, beljenje, dodatne luči, zamenjava umivalnika, ogledala, pipa.

1997/98 – dobijo neoporečno pitno vodo iz javnega vodovoda, hidrant v bližini šole, talna obloga za kuhinjo in grelec za vodo.

1999/2000: prebarvani okenski okvirji z zaščitnim premazom

2000/2001: obnova vodovodne napeljave, beljenje kuhinje, popravila strehe, na novo napeljan odtok s strešnega žleba.

2002/2003: zamenjava strelovoda,

2003/2004: ob 120-letnici šole je bilo napeljano centralno ogrevanje, vetrolov, pleskanje vseh prostorov

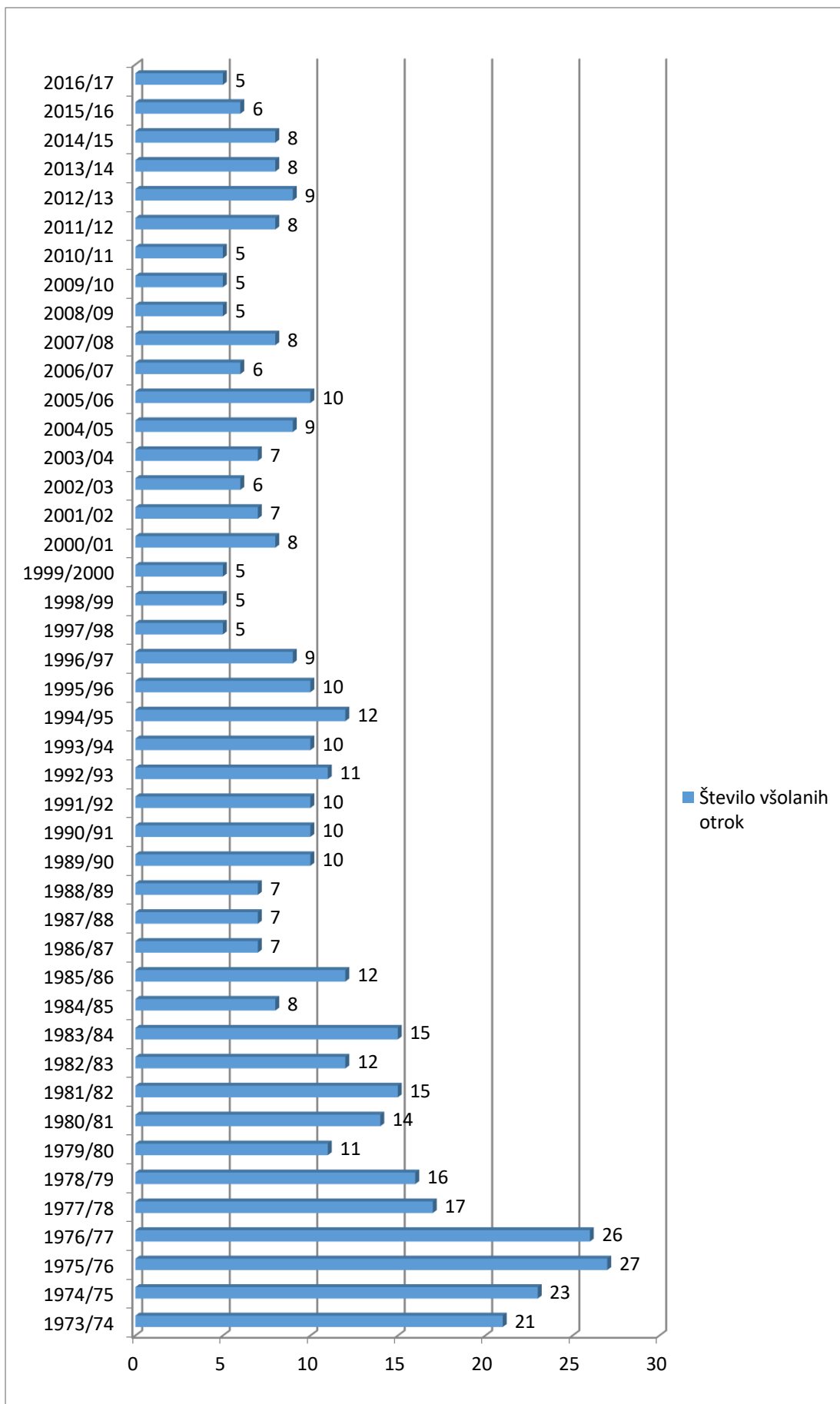
2004/2005: nujno popravilo strehe, KD izolira podstrešje nad dvorano

2005/2006: zamenjava pomivalnega korita v kuhinji

2007/2008: zamenjava strehe šolske zgradbe, obsekajo spodnje veje lipe pred šolo, uredi se travnato igrišče in peskovnik

2008/2009: hišnika sta opravljala redna vzdrževalna dela v zgradbi in okolici šole

2009/2010: hišnika sta opravljala redna vzdrževalna dela v zgradbi in okolici šole

Slika 7: Število všolanih otrok do začasnega zaprtja PŠ Lažiše

Izlet učencev/ ekskurzija /naravoslovni dan

- 1980/81: Kumrovec z vlakom – ogled rojstne hiše Tita
1981/82: srečanje vseh podružničnih šol na Lisci z avtobusom – obisk šole v Henini
1982/83: Izlet v živalski vrt Zagreb – z vlakom.
1983/84: nikamor na izlet iz določenih razlogov – ogled proizvodnje TIM-a na Gračnici.
1984/85: Izlet na Gorenjsko – Bled rojstna hiša Prešerna v Vrbi, letališče Brnik, Trojane
1985/86: Kumrovec z vlakom
1986/87: živalski vrt v Zagrebu z vlakom
1987/88: ogled jame Pekel v Šempetru in celjski grad (prevoz z osebnimi avtomobili staršev)
1988/89: izlet v Savinjski gaj Mozirje, z gondolo na Golte (v spremstvu staršev)
1989/90: Zagreb (živalski vrt, vožnja s tramvajem)
1991/92: izlet na Lisco
1992/93: izlet na Lisco skupaj s starši
1993/94: piknik na Lisci s starši
1994/95: piknik na Lisci s starši
1995/96: Kal, pohod Mrzlica
1996/97: Hum in Šmohor
1997/98: živalski vrt Ljubljana
1998/99: prevoz z avtomobili do Šentjurja, nato peš do Resevne na razgledni stolp
1999/2000: igre na Šmohorju skupaj s prvošolci centralne šole
2000/2001: muzej na prostem v Rogatecu skupaj s PŠ Jurklošter
2001/2002: izlet na Lisco skupaj z učenci 3. razreda CŠ
2002/2003: kolektivne igre z vrstniki CŠ Rimske Toplice na Lisci
2003/2004: obisk Kekčeve dežele v Kranjski Gori
2004/2005: muzej na prostem Rogatec, Olimje, Jelenov greben
2005/2006: 1. in 2. razred v Kekčevi deželi
2006/2007: muzej na prostem Rogatec
2007/2008: obisk Kekčeve dežele
2008/2009: ustvarjalne delavnice v Muzeju na prostem Rogatec, Jelenov greben
2009/2010: obisk Kekčeve dežele
2010/2011: ND Muzej na prostem Rogatec

Slika 8: Podružnična šola danes

3 EMPIRIČNI DEL

3.1 OPREDELITEV RAZISKOVALNEGA PROBLEMA

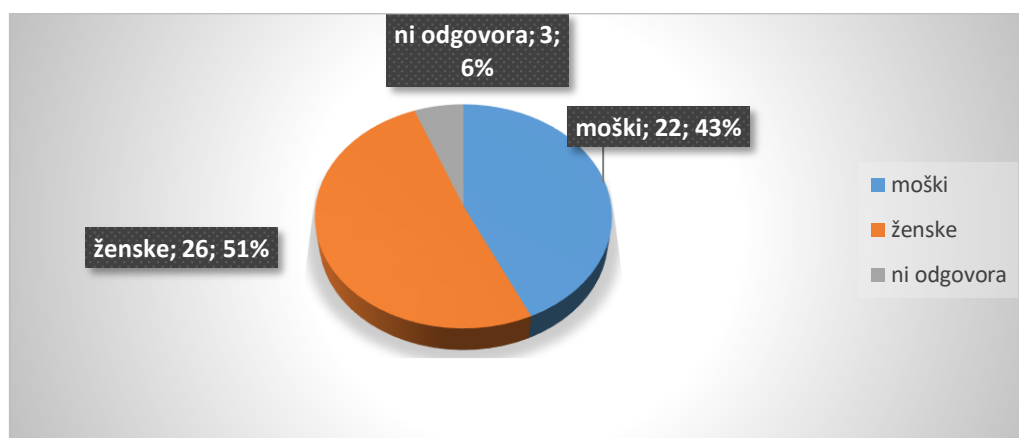
Podružnične šole so bile dolgo časa označene za neugledne in nekakovostne, zato nekateri še danes dvomijo o kvaliteti pouka na teh šolah, čeprav se je stanje bistveno izboljšalo. Zaradi narave dela in praktičnosti jutranjega varstva, podaljšanega bivanja in številnih interesnih dejavnosti, svoje otroke raje pošiljajo na matično šolo. Tako se je zgodilo tudi na podružnični šoli Lažiše.

Zato se v raziskovalni nalogi sprašujemo, kako gledajo na podružnične šole krajanje Lažiš. V primeru podružnične šole Lažiše pa bomo poskušali ugotoviti elemente podružničnih šol, zaradi katerih starši raje vpišejo otroke na matično šolo.

3.2 METODOLOGIJA

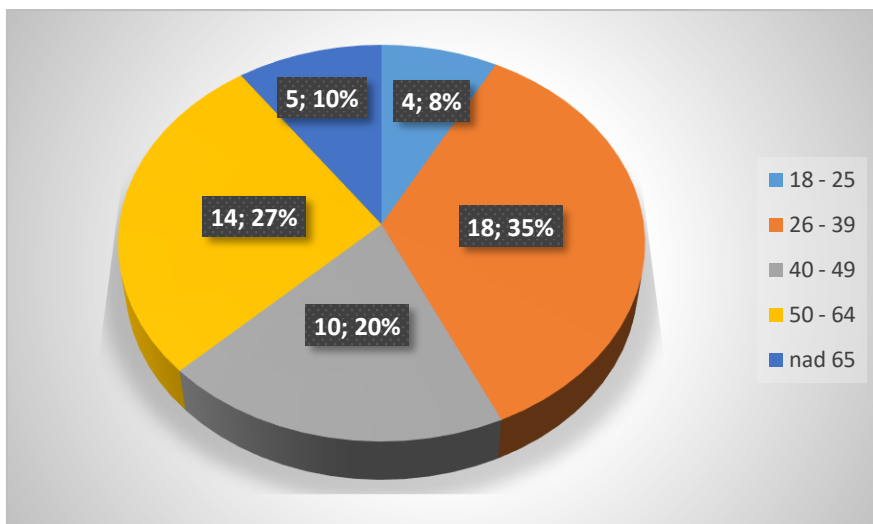
3.2.1 Raziskovalni vzorec

V raziskavi je sodelovalo 51 prebivalcev (43 % moških in 51% žensk ter 6% anketirancev, ki na vprašanje niso odgovorili) območja šolskega okoliša Podružnične šole Lažiše.

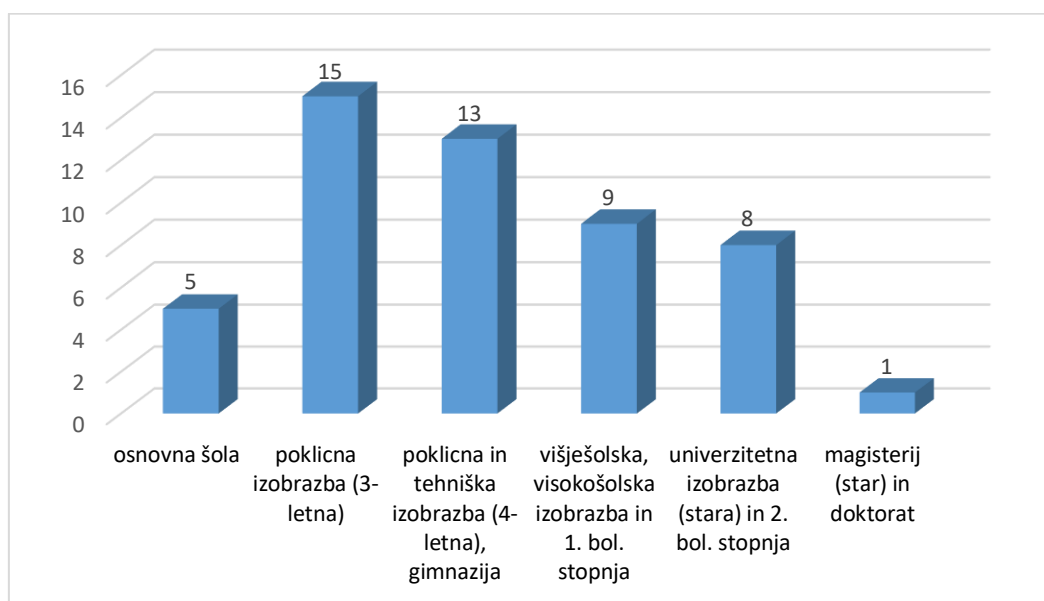
Slika 9: Število anketirancev

Anketiranci so bili uvrščeni v 5 starostnih kategorij. Iz kategorije 18-25 let so sodelovali 4 anketiranci, v kategoriji od 26 do 39 let je bilo 18 anketirancev. Iz starostne skupine 50-64 let je anketni vprašalnik izpolnilo 14 oseb in 5 oseb v raziskavi je bilo starejših od 65 let.

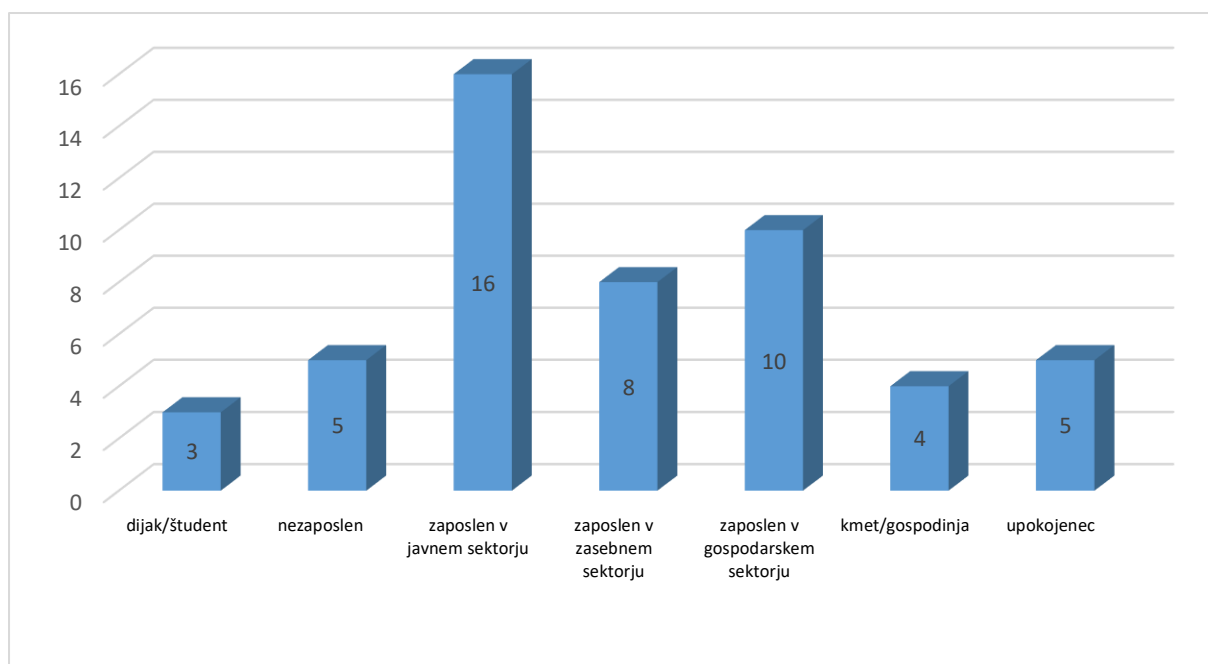

Slika 10: Število anketirancev po starosti

Anketirance smo vprašali tudi po njihovi izobrazbi. 5 oseb ima zaključeno osnovnošolsko izobraževanje, 28 anketirancev ima zaključeno eno od oblik srednješolske izobrazbe in 18 ljudi ima izobrazbo 6., 7. ali 8. stopnje.

Slika 11: Število anketirancev po izobrazbi

Slika 12: Število anketirancev glede na status oziroma zaposlitev

V anketi so 3 anketiranci navedli status dijaka oziroma študenta. 5 oseb je trenutno brezposelnih. V javnem sektorju je zaposlenih 16, v zasebnem 8 in v gospodarskem sektorju 10 oseb. 4 anketiranci so označili status kmeta oziroma gospodinje in 5 oseb status upokojenca.

3.2.2 Postopek zbiranja podatkov

Anketiranje je potekalo v januarju in februarju 2019 z metodo pisnega izpolnjevanja anketnega vprašalnika. Anketne vprašalnike so med vaščane razdelili učenci, ki živijo v šolskem okolišu PŠ Lažiše.

Odnos anketirancev do podružničnih šol smo preverjali s sklopi trditev, ki so se nanašale na pomen podružničnih šol za kraj, na materialne in prostorske pogoje podružničnih šole v primerjavi z matičnimi šolami, primerjavo izvedbe pouka in strokovnost učitelja ter medvrstniške odnose in odnose med učenci in učiteljem ter učiteljem in starši.

Druge trditve so preverjale potrebe anketirancev ob morebitnem ponovnem odprtju podružnične šole. Anketni vprašalnik je vseboval še vprašanja o mnenju ponovnega odprtja podružnične šole in vpisa otrok anketirancev vanjo.

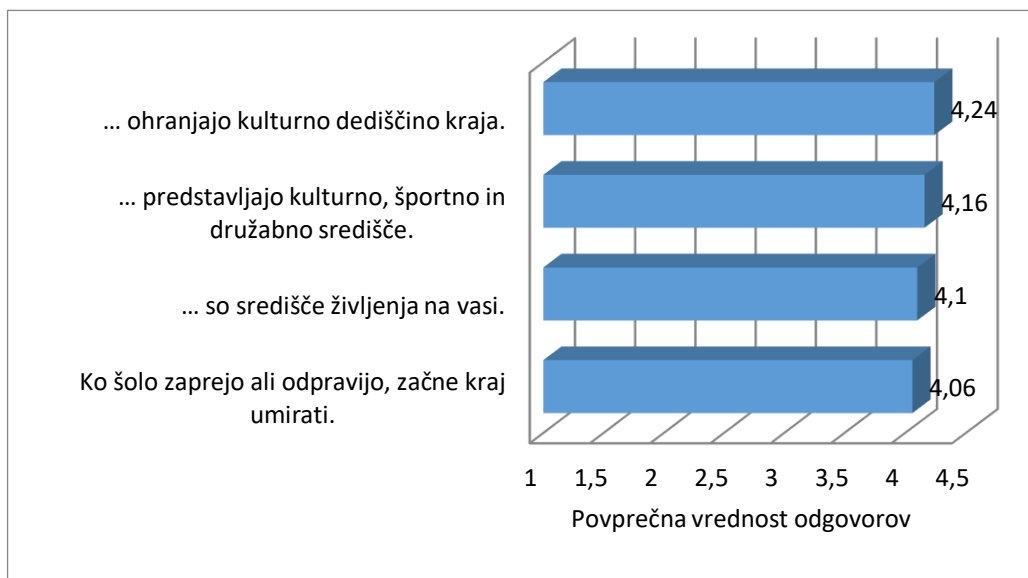
Trditve so anketiranci vrednotili s pomočjo 5-stopenjske Likertove lestvice (1 pomeni najnižjo vrednost, 5 pa najvišjo vrednost).

Podatki so bili obdelani s statističnim programom SPSS.

3.3 REZULTATI IN INTERPRETACIJA

V okviru prvega raziskovalnega vprašanja nas je zanimal pomen podružničnih šol in njihova ukinitve za kraj s strani anketirancev.

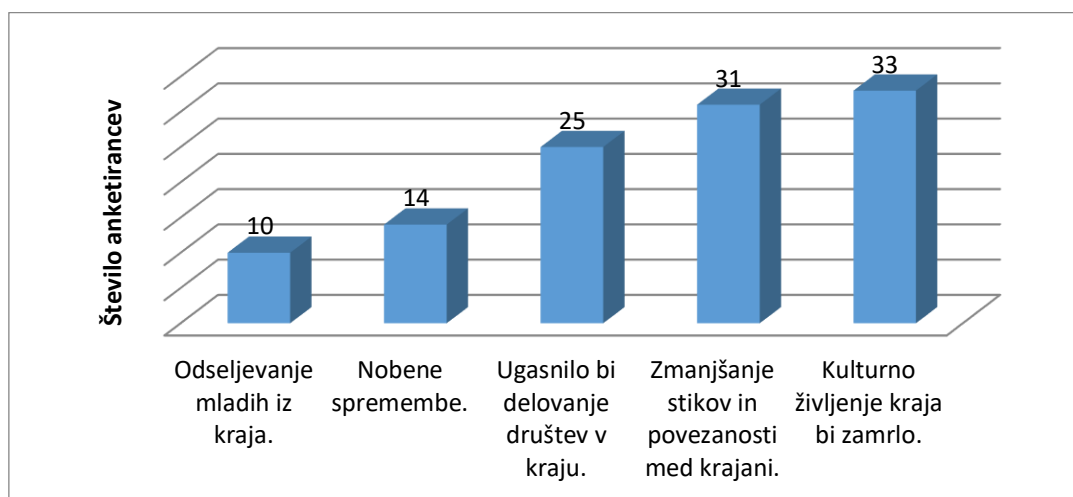
Merili smo jih s pomočjo 9 trditev, ki smo jim dodali povprečno vrednost

Slika 13: Pomen podružničnih šol za kraj

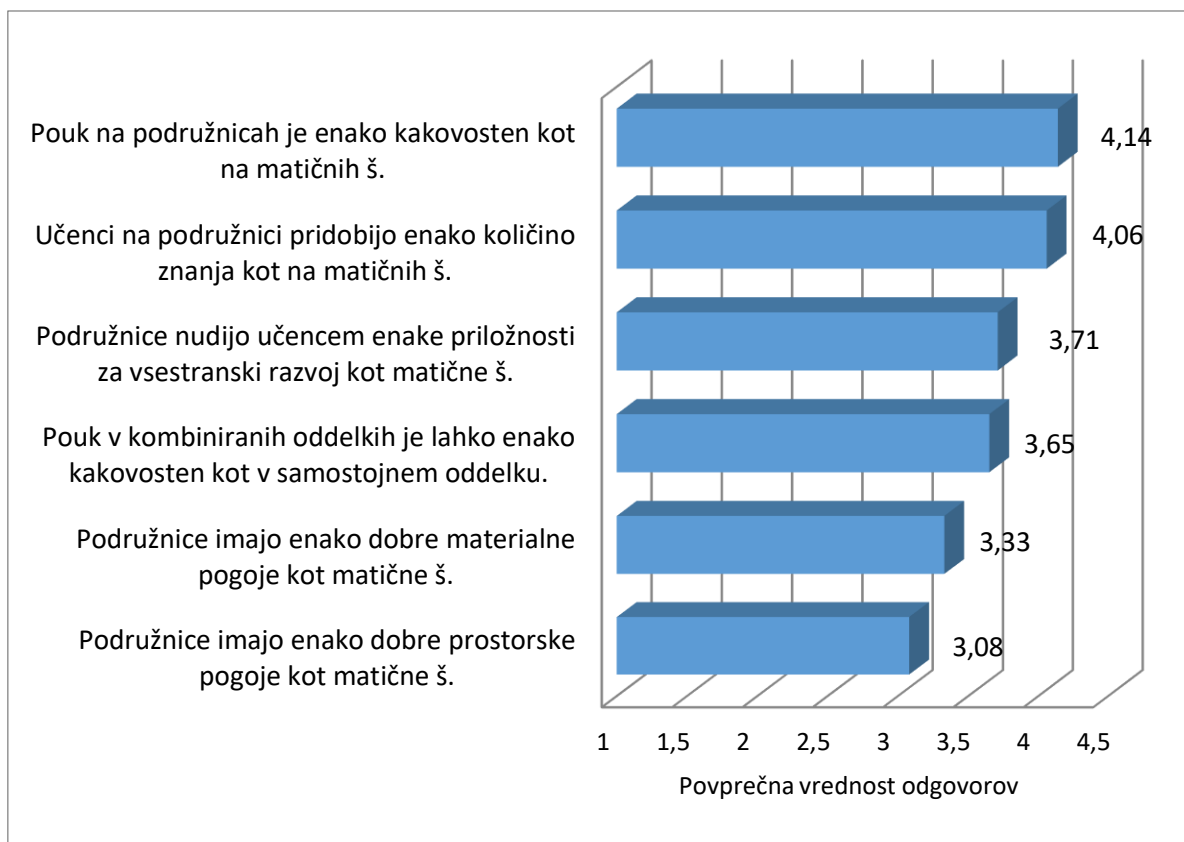
Prve ugotovitve so glede na navedbe zgoraj omenjene literature pričakovane. Prebivalci Laziš vidijo podružnično šolo kot enega najpomembnejših oziroma kot najpomembnejšega nosilca nosilec tako kulturnih kot športnih in družbenih dogodkov v kraju. K temu pripomore verjetno dejstvo, da krajani nimajo druge primerne stavbe, kjer bi se ti dogodki lahko odvijali.

Tako se tudi zavedajo, da bi stalno zaprtje podružnične šole za kraj pomenilo upad kulturne dejavnosti in socialnih stikov, kar prikazuje spodnja slika.

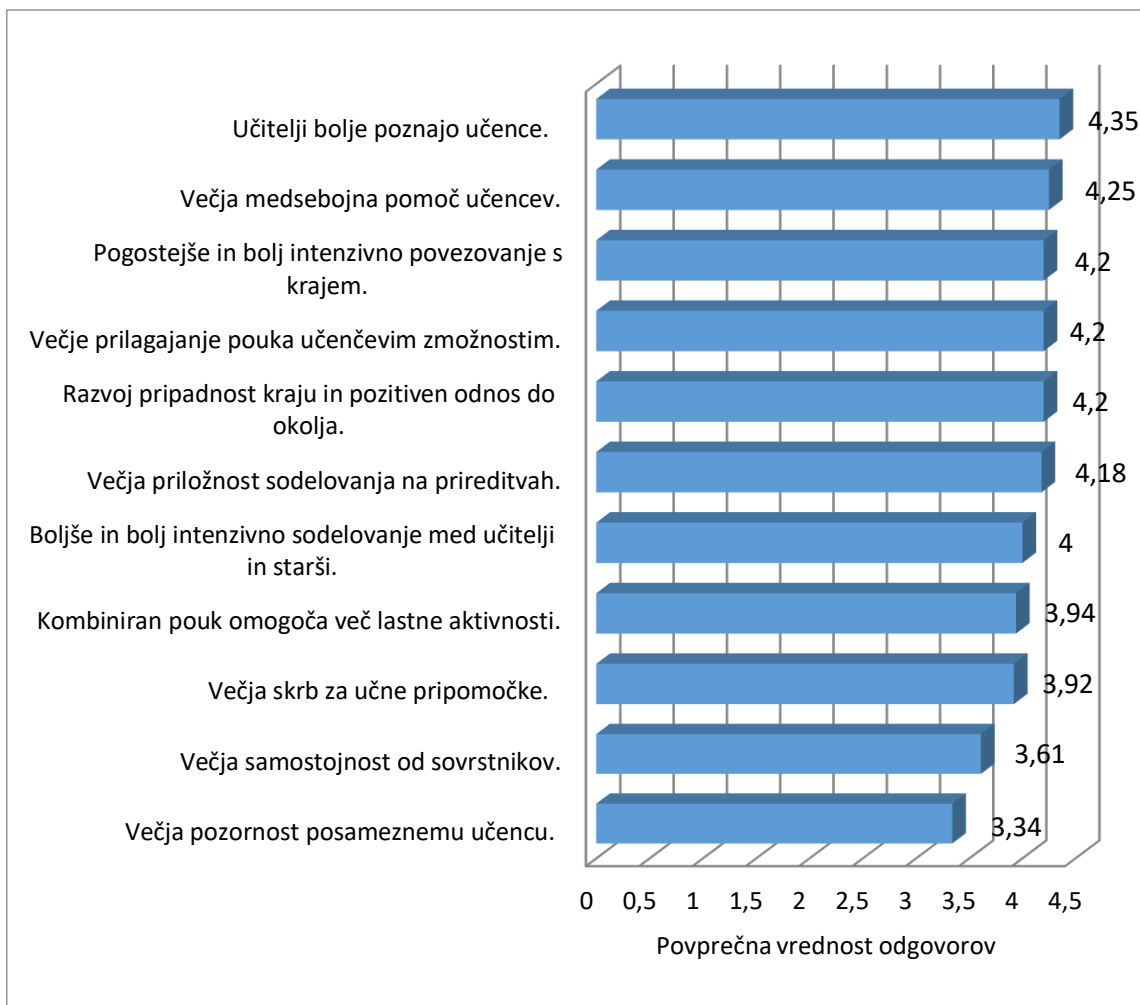
Slika 14: Posledice zaprtja podružnične šole za kraj

V drugo skupino ugotovitev spadajo rezultati, ki kažejo na enako kakovosten pouk in usvojeno znanje v primerjavi z matično šolo in priložnosti, ki jih dobijo učenci za vsestranski razvoj. Anketiranci pa niso tako prepričani glede materialnih in prostorskih pogojev, kjer imajo matične šole prednost.

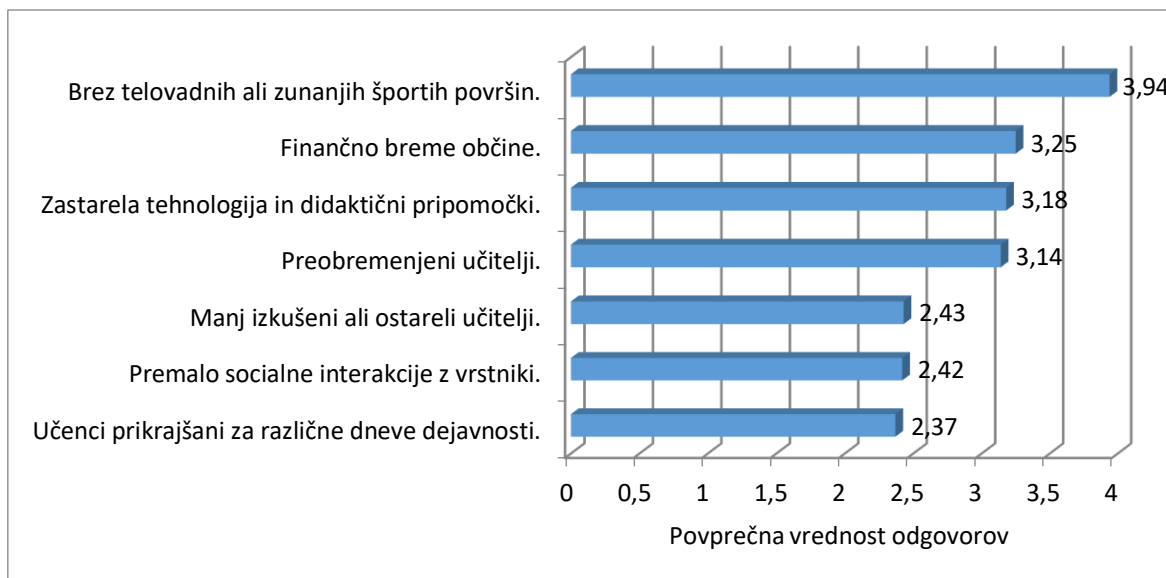
Slika 15: Primerjava materialnih in prostorskih pogojev ter kakovosti pouka na podružnični in matični šoli

Slika 8 prikazuje rezultate povprečne vrednosti trditev, ki so se skozi pregled literature izkazale kot bolj pozitivne značilnosti podružničnih šol v primerjavi z matično šolo. Te potrjujejo že predhodne ugotovitve o nekaterih prednostih podružničnih šol, ki se kažejo na področju večje intenzivnosti ukvarjanja s posamezniki in odkrivanju njihovih potencialov ali težav, ki bi v številčnejšem razredu težje prišle do izraza ter na področju odnosov s krajani in starši.

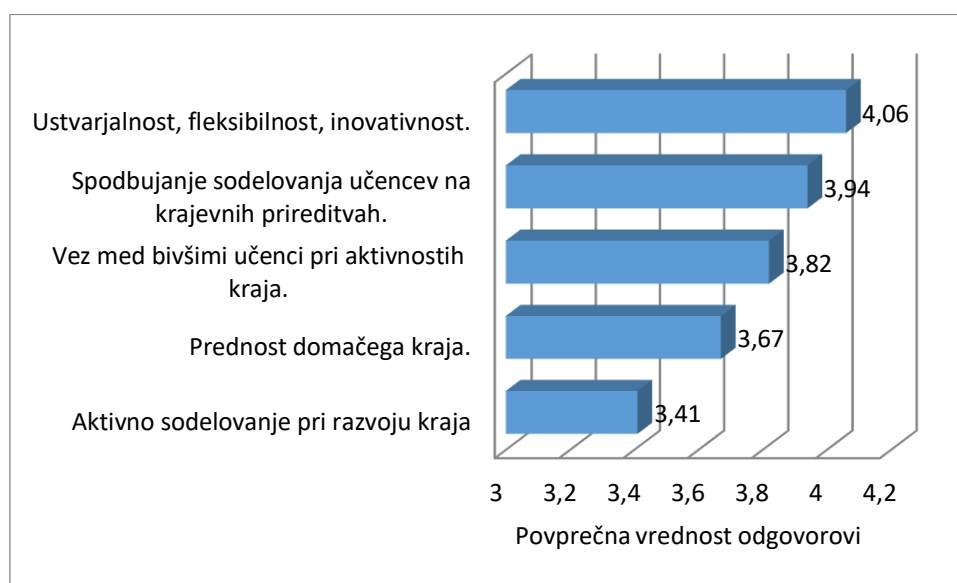
Slika 16: Pozitivne lastnosti podružničnih šol

Rezultati povprečnih vrednosti negativnih značilnosti podružničnih šol v primerjavi z matičnimi šolami na sliki 9 ne potrjujejo zgoraj omenjenih trditev v literaturi. Anketiranci se sicer strinjajo, da podružnične šole pogost nimajo primernih zunanjih in notranjih rekreativnih površin, drugačnega mnenja pa so glede ostalih trditev v sklopu. Tako se ne strinjajo, da na podružničnih šolah pretežno uporabljajo zastarelo tehnologijo in učne didaktične pripomočke. Prav tako menijo, da so učitelji dovolj izobraženi in zato niso preveč obremenjeni s poučevanjem v kombinatornih oddelkih, kjer je, kot smo že omenili, potreben poseben pristop. Menijo, da so učenci dovolj vpeti v različne dneve dejavni, prav tako niso prikrajšani za interakcijo z vrstniki. To lahko razložimo s povezovanjem podružničnih šol z matičnimi pri načrtovanju in izvedbi naravoslovnih, športnih, kulturnih in tehniških dni. Prav tako učenci s podružničnih šol pogosto nastopajo na prireditvah, ki jih organizira matična šola. Tako se učenci istih razredov med seboj že poznajo, preden zaključijo šolanje na podružnični šoli in nadaljujejo šolanje na matični šoli, kar omogoča lažji in manj stresen prehod.

Slika 17: Negativne lastnosti podružničnih šol

Starši od zaposlenega učitelja pričakujejo, da bo pri organizaciji učnega procesa, ustvarjalen, fleksibilen in inovativen. Hkrati mora sodelovati s krajem pri organizaciji in izvedbi krajevnih prireditvev. Prednost je, če je učitelj iz domačega kraja.

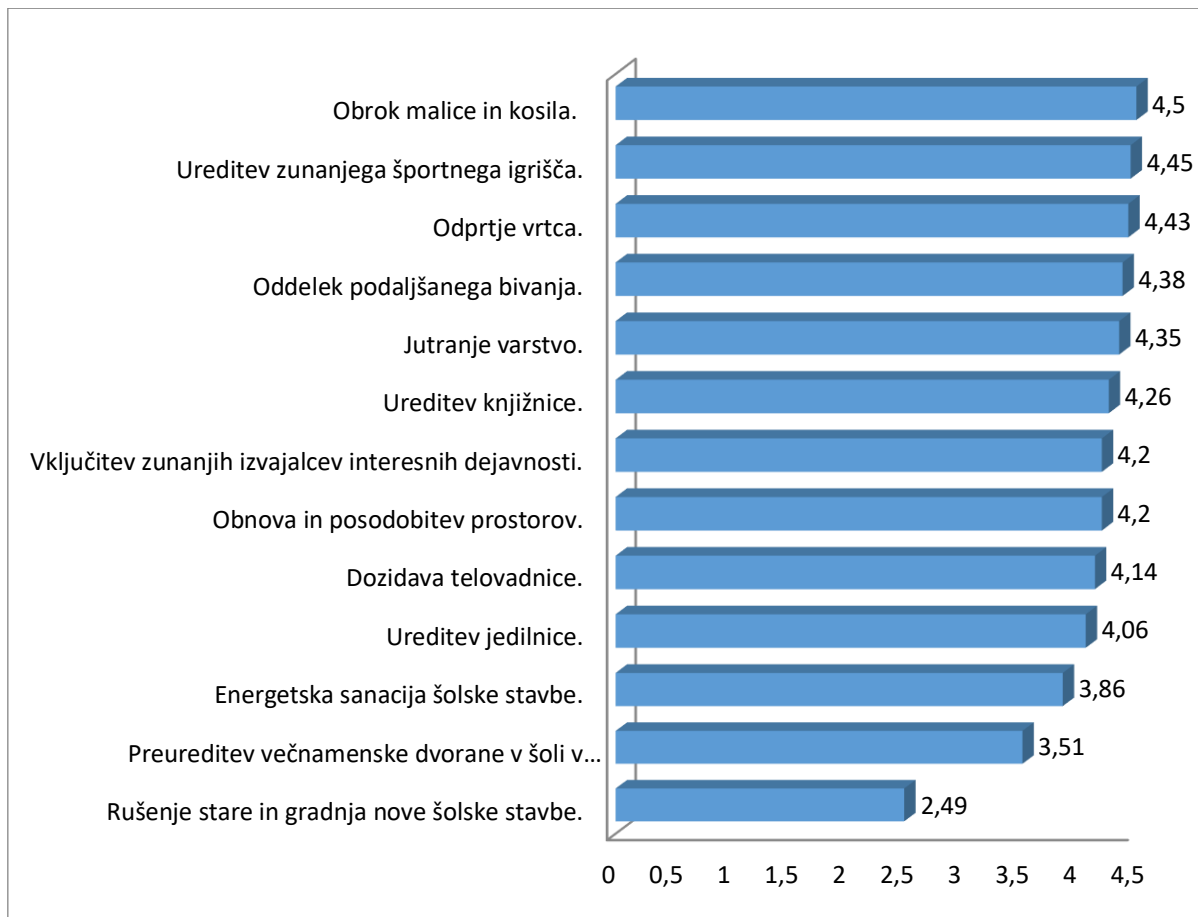
Slika 18: Pričakovanja anketirancev do učitelja

Ob naboru predlogov sprememb obstoječega stanja šolske stavbe in organizacije pouka pri ponovnem odprtju podružnične šole Lažiše, se je največ anketirancev strinjalo, da je potrebno organizirati obroke malice in kosila. K temu velja dodati pojasnilo, da so do začasnega zaprtja podružnice na šoli imeli malico, kosila ni bilo. Ko je en starš izrazil željo, da bi njegov otok v šoli obedoval, mu je vodstvo to tudi ugodilo. S šolskim prevozom je hišnik vsak dan dostavil na šolo obrok kosila.

Glede organizacije pouka se anketiranim osebam zdi pomembno odprti oddelek vrtca ter organizirati jutranje ter popoldansko varstvo učencev. Normativ organizacije jutranjega varstva na podružničnih šolah je minimalno 5 učencev prvega razreda. In 5 je tudi normativ za ponovno odprtje podružnične šole. Če upoštevamo, da je v šolskem letu 2019/2020 za vpis v prvi razred predviden 5 učencev, vsaj z jutranjim varstvom, ob pogoju vpisa vseh pet otrok na podružnično šolo, ne bi smelo biti težav.

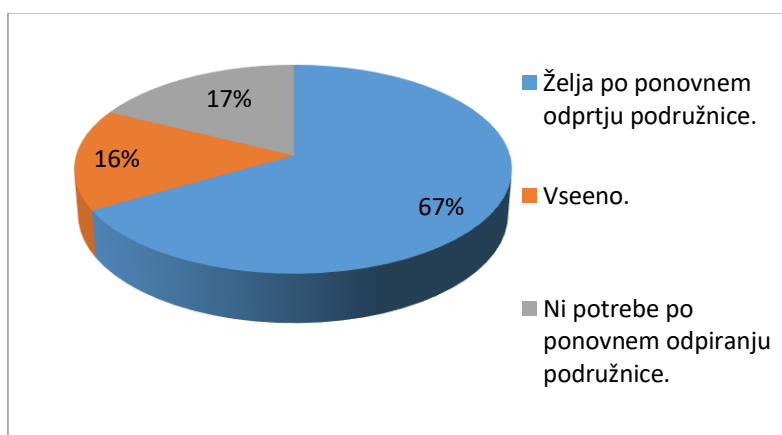
Vodstvo šole pa je tudi pripravljeno, glede na zmožnosti, organizirati popoldansko varstvo otrok. Prav tako bi si na šoli želeli izvajanja več različnih interesnih dejavnosti.

Med anketiranimi vlada mnenje, da je potrebno obstoječo šolsko stavno popolnoma sanirati in prenoviti tako njeno zunanost kot notranost. Že precej dotrajane stavbe ne bi želeli zamenjati za novo.

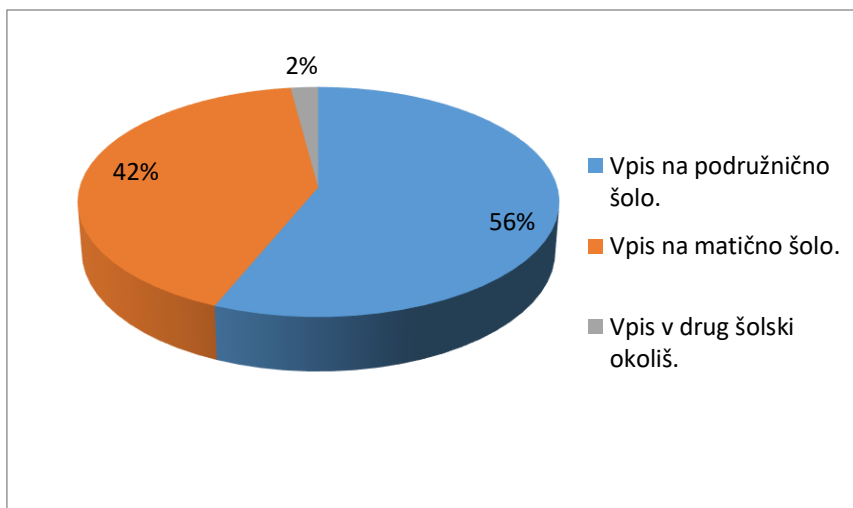

Slika 19: Predlogi sprememb ob ponovnem odprtju PŠ Lažiše

Glede na zgornje rezultate tako ne preseneča podatek, da si skoraj 70 odstotkov anketirancev želi ponovnega odprtja podružnične šole v Lažišah. Vendar bi le 27 ljudi bili svojega otroka zares pripravljeni vpisati na podružnično šolo v Lažiše, 20 bi ga vpisalo na matično šolo v Rimske Toplice, 1 anketiranec pa bi ga vpisal drugam.

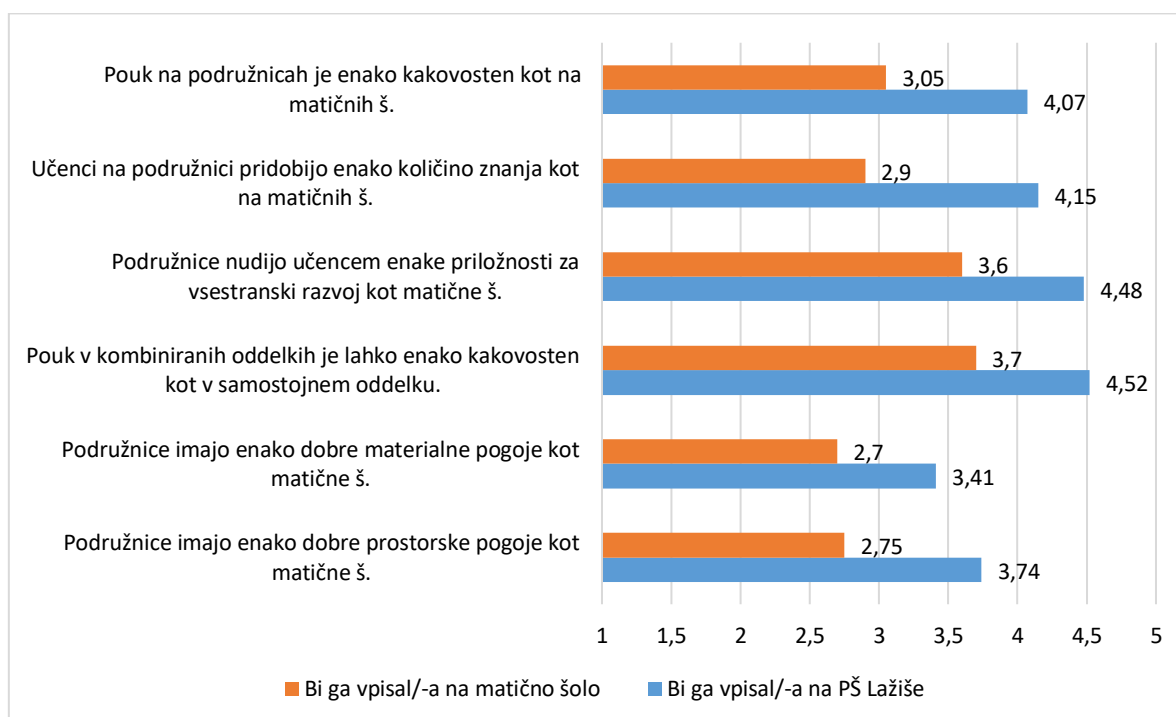
Slika 20: Možnost ponovnega odprtja PŠ Lažiše

Slika 21: Možnost vpisa otroka na PŠ Lažiše

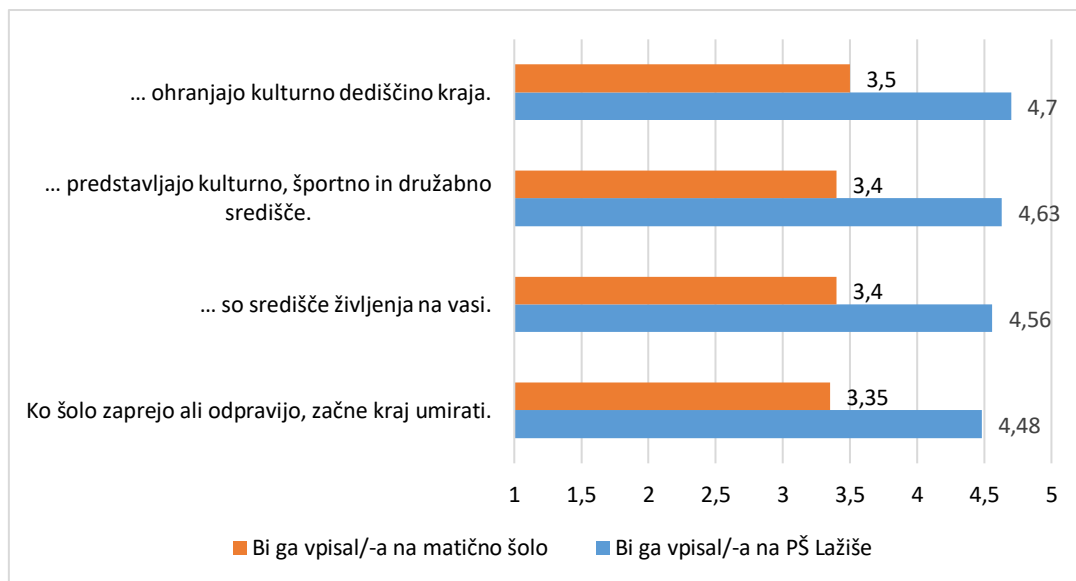
V okviru drugega raziskovalnega vprašanja smo se spraševali, so ključni vzvodi, da starši ne vpišejo svojega otroka na podružnično šolo Lažiše.

Odgovore smo iskali v skupini anketirancev, ki bi svojega otroka raje vpisali na matično šolo v Rimske Toplice, kot na podružnično šolo v Lažiše.

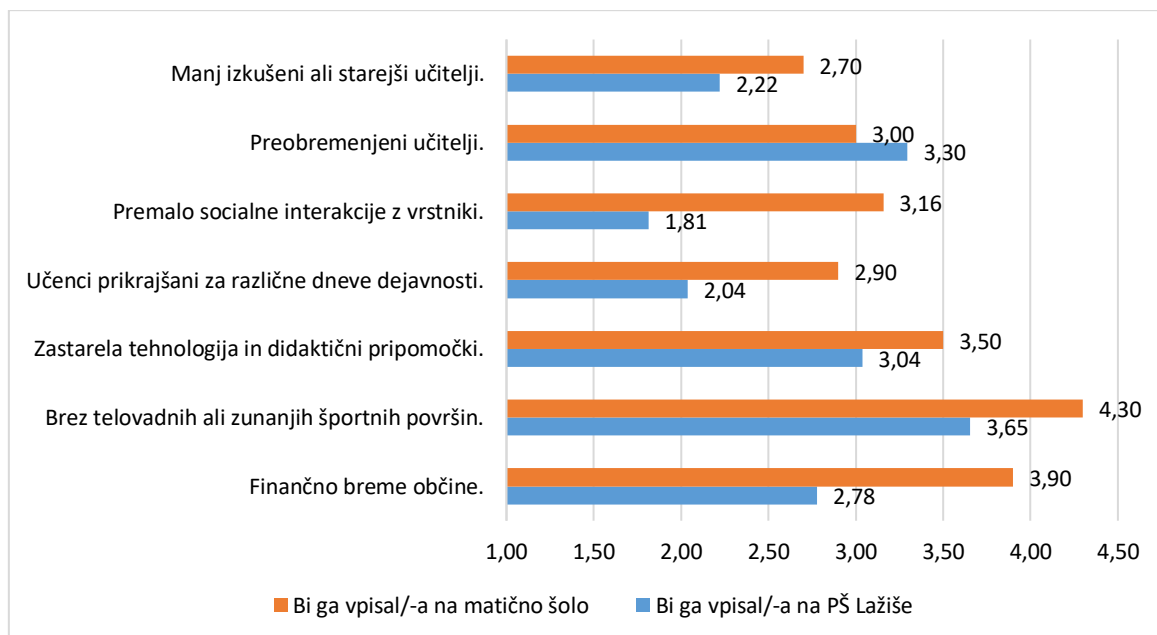
Slika 22: Primerjava rezultatov povprečnih vrednosti materialnih in prostorskih pogojev podružničnih in matičnih šol

Anketiranci percipirajo pouk na podružničnih šolah v kombiniranih oddelkih kot manj kakovosten, kjer učenci usvojijo manj znanja in imajo slabše možnosti za celosten osebni razvoj kot njihovi sovrstniki na matičnih šolah. Prav tako imajo slabše prostorske in materialne pogoje za delo.

Slika 23: Primerjava rezultatov povprečnih vrednosti pomena podružničnih šol za kraj

Anketiranci podružničnih šol ne vidijo več kot osrednjega nosilca kulturne, športne in družabne dejavnosti v kraju. Ker so mobilni, se jim za družabne dogodke, športne aktivnosti in kulturne dogodke ni težko voziti drugam. V kraju uspešno deluje tudi kulturno društvo z več kot 110-letno tradicijo, ki ga lahko razumemo kot naslednika šole, ki bo skrbel za ohranitev vaškega življenja.

Slika 24: Primerjava povprečnih vrednosti negativnih lastnosti podružničnih šol

Razen pri obremenitvi učiteljev, je povprečna vrednost vseh spremenljivk (glej slika 14) staršev, ki bi otroka vpisali na matično šolo, bistveno višja od povprečja odgovorov tistih, ki bi želeli šolati otroke v domačem kraju.

Tabela 4: Posledice zaprtja PŠ Lažiše za kraj

	bi ga vpisal/-a na podružnično šolo	bi ga vpisal/-a na matično šolo v RT
Nič se ne bi spremenilo	0	12
Mladi ljudje bi se začeli odseljevati iz kraja	9	1
Kulturno življenje kraja bi zamrlo	25	6
Ugasnilo bi delovanje društev v kraju	20	4
Stiki in povezanost med krajanji bi se zmanjšali	23	6

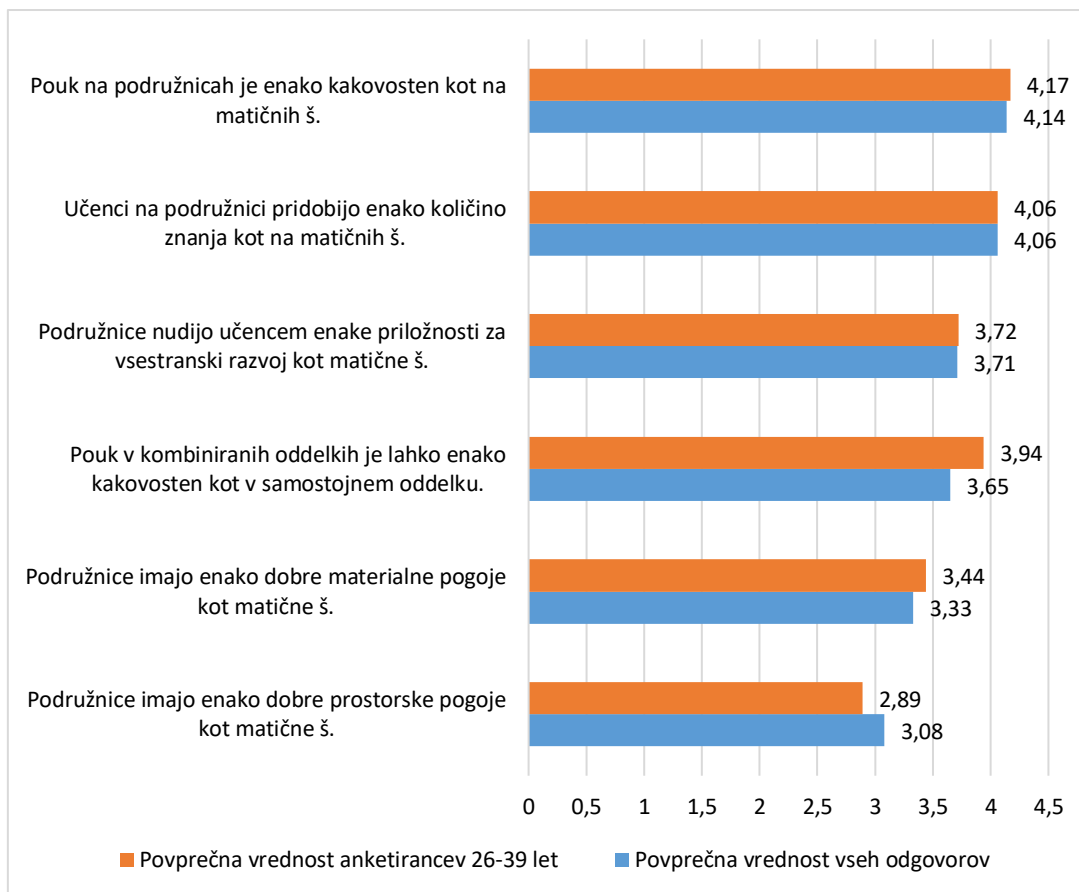
Skoraj polovica anketirancev, ki bi hoteli vpisati svojega otroka na matično šolo meni, da zaprtje podružnične šole v samem kraju ne bi prineslo bistvenih sprememb. Večjega pomena šole in njenega vpliva na kulturno in družbeno vpetost krajanov se zavedajo anketiranci, ki so pripravljene svoje otroke vpisati v podružnično šolo.

V nadaljevanju smo anketirance, ki ne želijo vpisati otrok v podružnično šolo, primerjali z demografskimi podatki ankete. Iz spodnje tabele je razvidno, da v starostni skupini anketirancev od 26 do 39 let, polovica vseh anketirancev (N = 16) otrok ne želi vpisati na podružnično šolo.

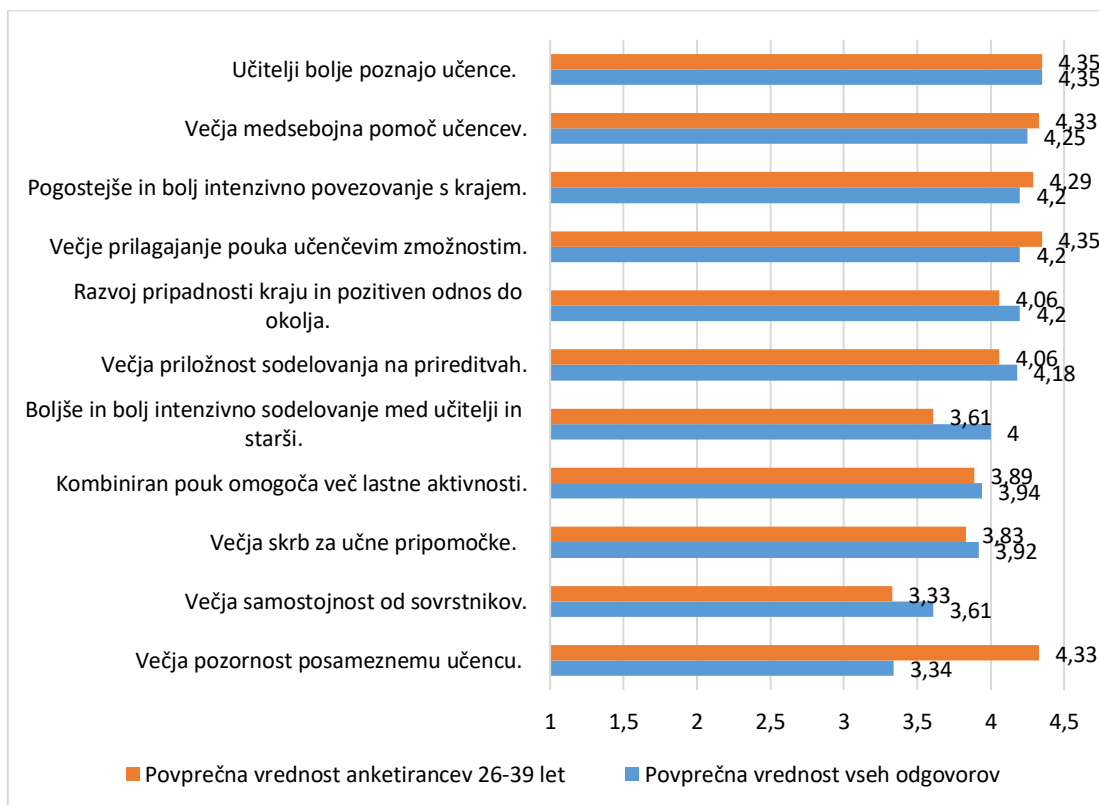
Tabela 5: Primerjava starosti anketirancev z željo po vpisu na PŠ Lažiše

Starost anketirancev	Bi ga vpisal/-a na podružnično šolo.	Bi ga vpisal/-a na matično šolo.	Bi ga vpisal/-a drugam.
	Število anketirancev		
18 - 25	4	0	
26 - 39	8	7	1
40 - 49	6	3	
50 - 64	8	6	
nad 65	1	4	

Rezultati povprečnih vrednosti anketirancev, starih med 26 in 39 let glede primerjave materialnih in prostorskih pogojev ter kakovosti pouka na matični in podružnični šoli se ne razlikujejo od povprečnih rezultatov vseh anketirancev. Podružničnih šol na splošno ne pojmujejo kot »drugorazrednih« ali slabših v primerjavi z matičnimi šolami. Posledično nas je zanimalo, kateri elementi podružničnih šol so ključni za vpis otrok na matično šolo.

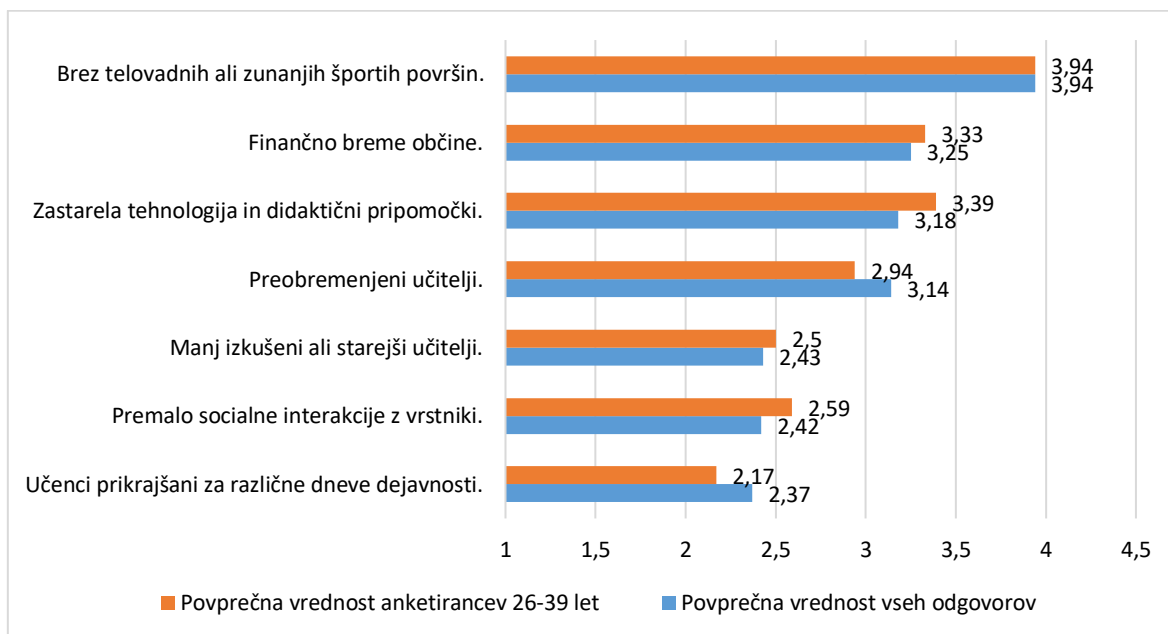

Slika 25: Primerjava povprečnih vrednosti materialnih in prostorskih pogojev ter kakovosti pouka na podružnični in matični šoli

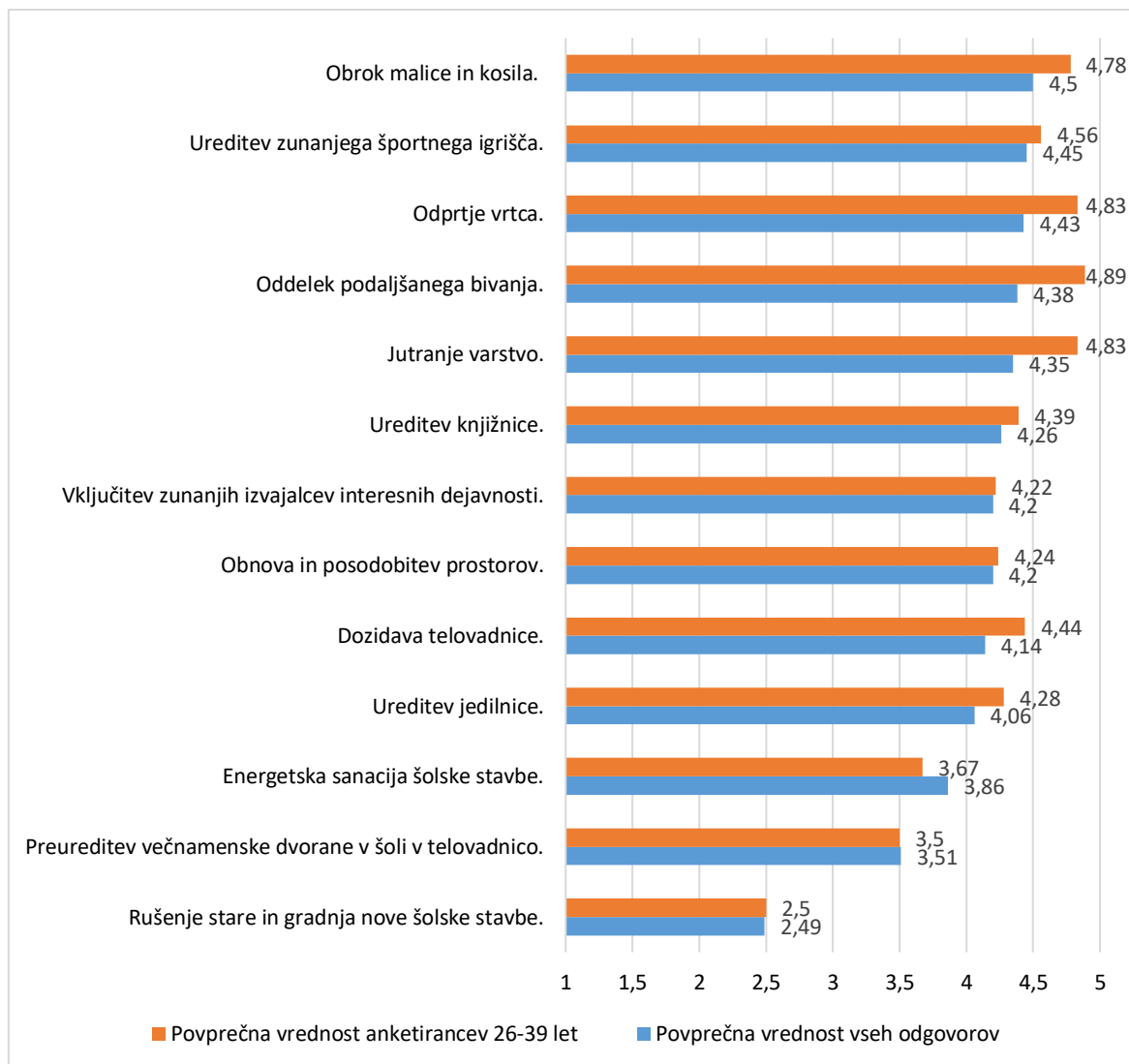

Slika 26: Primerjava povprečnih vrednosti prednosti podružnične šole glede na starostno skupino anketirancev

Anketiranci so mnenja, da je intenzivno posvečanje posameznemu učencu zaradi manjšega števila otrok v oddelku največja prednost podružničnih šol. Prav tako se čutijo, da so učenci na podružničnih šolah prikrašani za različne oblike dnevov dejavnosti v primerjavi z vrstniki na matičnih šolah, kar izvira, kot smo že omenili iz tesnega povezovanja podružnic z matičnimi polami.

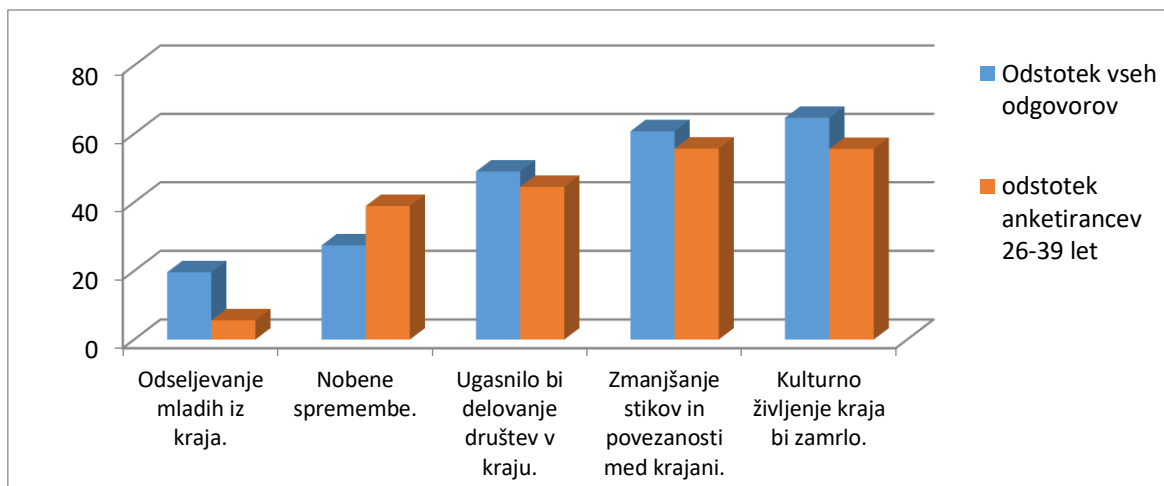

Slika 27: Povprečne vrednosti pomanjkljivosti podružničnih šol

Slika 28: Povprečne vrednosti nekaterih elementov, potrebnih za ponovno odprtje podružnične šole Lažiše

Anketiranci ob ponovnem odprtju podružnične šole vidijo največjo potrebo po energetski sanaciji stavbe ter temeljiti prenovi notranjih prostorov. Reorganizacija učnega procesa bi zajemala organizacijo jutranjega varstva in oddelek popoldanskega bivanja, ki posledično pomeni dodaten obrok hrane, ki bi ga učenci pojedli v jedilnici. Anketiranci se ne strinjajo s preureditvijo večnamenske dvorane v stavki, ki je prvotno bila telovadnica, ampak bi podprli dozidavo novih prostorov.

Slika 29: Odstotni delež vrednosti različnih posledic zaprtja podružnične šole za kraj

Zaprte šole po mnenju anketirancev, starih med 26 in 39 let, ne bi bistveno spremenila podobe in utripa kraja. Tudi se ne strinjajo, da bi se zaradi zaprtja ljudje začeli množično izseljevati iz vasi. To lahko vsaj delno razložimo z načinom življenja, saj starši odhajajo na delo v večja mesta in tam tudi najdejo aktivnosti, ki zadovoljijo njihove želje in potrebe. Zanimiv je še podatek, da bi si kar 11 od 16 anketiranih oseb, torej 60 odstotkov, želelo, da se podružnična šola ponovno odpre, vendar sami tja ne bi vpisali svojih otrok. V skupini anketirancev je 9 oseb, katerih otroci obiskujejo bodisi vrtec v Rimskih toplicah ali tamkajšnjo osnovno šolo.

4 ZAKLJUČEK

Podružnične šole se v marsičem razlikujejo od svojih matičnih zavodov, saj pogosto ležijo v odmaknjenih krajih. Obiskuje jih malo otrok, zato jih združujejo v kombinirane oddelke.

Podružnične šole so zelo izpostavljene vplivom sodobne družbe in dogajanju v mestnih središčih, čeprav so od njih precej odmaknjene. Podružnična šola se mora prilagoditi življenju v kraju in potrebam staršev (jutranje varstvo, podaljšano bivanje, interesne dejavnosti), drugače ne bo preživela.

Starši spoznavajo mnoge prednosti, ki jih nudijo matične osnovne šole: jutranje varstvo, oddelek podaljšanega bivanja, organiziranih je več interesnih dejavnosti, boljši pogoji za učenje ter šolski prevoz (Lipovšek 2003, str. 25).

Rezultati ankete se dopolnjujejo z že znano literaturo na to temo. Čeprav podpirajo delovanje podružnične šole v svojem kraju in na splošno o podružničnih šolah nimajo predsodkov, se jim zdi matična šola v primerjavi s podružnično šolo Lažiše boljše izbira. Prednost ji dajejo tako zaradi materialnih kot prostorskih pogojev in intenzivnejših socialnih stikov. Kot pomemben element všolanja na matično šolo se je izkazal vrtec. Učenci šolskega območja Lažiš obiskujejo enoto vrta v Rimskih Toplicah, zato se staršem ne zdi primerno, da bi jih ob všolanju iztrgali iz znanega okolja, stran os prijateljev. V zakup so pripravljene vzeti veliko število otrok v razredu. Tako je na matični šoli v letu 2017/18 bilo v prvi razred všolanih 28 učenek in učencev, v letošnjem šolskem letu 22. Za naslednje šolsko leto se predvideva vpis 28 prvošolcev.

Lahko rečemo, da v svoj kraj hodijo le spat. Življenje mladih in staršev je dandanes dinamično, vpeto na različne konce in kraje. In kot pravijo, daleč od oči – daleč od srca. Oni podružničnih šol ne vidijo več kot nosilce kulturnega in družbenega življenja kraja. Gre bolj v smislu: če bo, jo podpiramo, če ne, pa tudi prav.

5 VIRI IN LITERATURA

- 120 let šole v Lažišah. 100 let kulturnega delovanja. (2004). Lažiše : Osnovna šola A. Aškerca.
- 130 let šole v Lažišah; 110 let kulturnega delovanja (2014). Zbornik. Lažiše: [s. n.].
- Adamič, M. (1986). Problematika vzgojno-izobraževalnega dela v osnovnih šolah s kombiniranimi oddelki. *Sodobna pedagogika*, let. 37, št. 7/8, str. 348–354.
- Bokal, D. (2011). Delo na podružnici in v kombiniranem oddelku. *Razredni pouk*, let. 13 št. 1, str. 67-68.
- Ciperle, J. in Vovko, A. (1987). *Šolstvo na slovenskem skozi stoletja*. Ljubljana: Slovenski šolski muzej.
- Drole, P. (2008). *Podružnične šole prinašajo mnoge prednosti*. Dostopno na: <https://www.dnevnik.si/328540/slovenija/328540#>. (Pridobljeno 7. 11. 2018).
- Gabrič, A. (2002). Šolski sistemi na Slovenskem v 20. stoletju. *Šolska kronika*, let. 34, št. 2, str. 236-250.
- Gregorčič Mrvar, P. in Kalin J. (2015). Sodelovanje šole s skupnostjo. V: Radovan, M. in Košcielniak, M (ur.). *Učenje in izobraževanje v skupnosti: vloga šole in skupnostnih organizacij*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, str. 81-95.
- Gregorčič Mrvar, P., Kalin, J., Mažgon, J., Muršak, J., Šteh, B. (2016). *Skupnost in šola: vrata se odpirajo v obe smeri*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.
- Jelen, N. (2010). *Vodenje sodobne podružnične šole – izziv za raznolikost*. V: Izzivi vodenja za raznolikost: Zbornik 14. strokovnega posveta Vodenje v vzgoji in izobraževanju. Dostopno na: <http://www.solazaravnatelj.si/ISBN/978-961-6637-26-8/055-061.pdf>. (Pridobljeno 1. 10. 2018).
- Kolenc, M. (2005). Izvajanje pouka v kombiniranem oddelku: kombinirani pouk - kot izziv in neovira. *Educa*, 14(2/3), 55-57.
- Lepičnik Vodopivec, J. (2012). *Teorija in praksa sodelovanja s starši: priročnik*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
- Nolimal, F. (2001). Majhne podeželske šole nekoč in danes. *Didakta*, let. 11, št. 60/61, str. 4-6.
- Nolimal, F. (2007). Kazalci kakovosti sodobne podružnične šole in empirične ugotovitve na področju IKT. *Razredni pouk: revija Zavoda RS za šolstvo*, let. 9, št. 1/2, str. 9-15.
- Okoliš, S. (2009). *Zgodovina šolstva na Slovenskem*. Ljubljana: Slovenski šolski muzej.
- Pavlič, S. in Smolej V. (1982). *Partizansko šolstvo na Slovenskem*. Ljubljana: Borec.
- Peček, M. (1995). Šola kot sredstvo za rekonstrukcijo družbenih odnosov. V: *Šolska kronika 4/XXVIII*. Zbornik za zgodovino šolstva in vzgoje.
- Pravilnik o normativih in standardih za izvajanje programa osnovne šole (2017). Dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV7973>. (Pridobljeno: 5. 2. 2019).
- Repinc, B. (2001). Podružnične šole in šolska svetovalna služba. *Didakta*, št. 60/61, str. 7-12.
- Slukan, J. (2002). Prednosti in slabosti majhnih podružničnih šol. *Didakta*, 22, št. 60/62, str. 26.

- Ribič, M. (2010). Kombinirani pouk zahteva fleksibilnost in inovativnost učiteljev in učencev. *Razredni pouk*, let 12, št. 3, str. 22-27.
- Šavli, A. (1955). *Pouk na niže organiziranih šolah*. Ljubljana: Zveza pedagoških društev Ljudske Republike Slovenije.
- Širec, A. (2013). *Podružnične šole v Sloveniji in njihov pomen za ohranjanje krajev*.
- Šolska kronika Podružnične šole Lažiše. SI_ZAC Zgodovinski arhiv Celje. Osnovna šola Lažiše, fasc. 1426 in arhiv Osnovne šole Antona Aškerca Rimske Toplice.
- Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (2017). Dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO445>. (Pridobljeno: 5. 2. 2019).
- Zakon o osnovni šoli (2016). Dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO448>. (Pridobljeno: 5. 2. 2019).
- Zavod Republike Slovenije za šolstvo. (b.l.). Dostopno na: <http://www.zrrs.si> (Pridobljeno: 2. 2. 2019).

PRILOGA A

ANKETNI VPRAŠALNIK

Pozdravljeni! Smo tri osmošolke, ki v okviru raziskovalne naloge raziskujemo pomen delovanja podružnične šole za kraj. Hvala za vaš čas. Prosim, da vprašanja v celoti preberete in nanje natančno odgovorite. Vprašalnik je anonimen, vaši odgovori pa bodo uporabljeni samo za to raziskavo.

SPOL (obkroži)

M

Ž

STAROST (označi z x)

18 - 25	26 - 39	40 - 49	50 - 64	nad 65

Izobrazba (označi x)

_____ nedokončana osnovna šola

_____ osnovna šola

_____ poklicna izobrazba (3-letna)

_____ poklicna in tehniška izobrazba (4-letna),
gimnazija

_____ višješolska, visokošolska izobrazba in
1. bol. stopnja

_____ univerzitetna izobrazba (stara) in 2. bol.
stopnja

_____ magisterij (star) in doktorat

Status zaposlitve (označi x)

_____ dijak/študent

_____ nezaposlen (prijavljen na Zavodu za
zaposlovanje)

_____ nezaposlen (neprijavljen na Zavodu za
zaposlovanje)

_____ zaposlen v javnem sektorju

_____ zaposlen v zasebnem sektorju

_____ zaposlen v gospodarskem sektorju

_____ kmet/gospodinja

_____ upokojenec

Koliko se strinjate s spodnjimi trditvami? (označi z x)

	Sploh se ne strinjam	Se ne strinjam	Niti niti	Se strinjam	Zelo se strinjam
Podružnične šole imajo enako dobre materialne pogoje (pripomočki za pouk) kot centralne šole.					
Podružnične šole imajo enako dobre prostorske pogoje (stavba, učilnice) kot centralne šole.					
Pouk je na podružničnih šolah enako kakovosten kot na matičnih šolah.					
Učenci na podružničnih šolah pridobijo enako količino znanja kot na matičnih šolah.					
Pouk v kombiniranih oddelkih (kjer se uči več razredov hkrati) je lahko enako kakovosten kot pouk v samostojnem oddelku.					
Podružnične šole nudijo učencem enake priložnosti za vsestranski razvoj kot jih nudijo matične šole					

Preberite naslednje trditve in z x označite vaše mnenje.

	Sploh se ne strinjam	Se ne strinjam	Niti niti	Se strinjam	Zelo se strinjam
Učenci na podružničnih šolah bolj razvijajo pripadnost kraju in zgradijo pozitiven odnos do svojega okolja kot na matičnih šolah.					
Učenci na podružničnih šolah so bolj samostojni kot njihovi sovrstniki na matičnih šolah.					
Učenci na podružničnih šolah več medsebojno sodelujejo in učijo mlajše kot njihovi sovrstniki na matičnih šolah (so bolj povezani).					
Na podružničnih šolah dobijo vsi učenci priložnost, da se izkažejo na prireditvah, medtem ko na matičnih šolah nastopajo le nekateri, ponavadi boljši učenci.					
Na podružničnih šolah je sodelovanje med učitelji in starši boljše in pogostejše kot na matičnih šolah.					
Na podružničnih šolah učenci bolj pazijo na učne pripomočke, kot na matičnih šolah.					
Učitelji na podružničnih šolah zaradi manjših skupin bolje poznajo posameznega učenca kot na matičnih šolah, kjer je število otrok v razredu večje.					
Učitelji se na podružničnih šolah lahko bolj posvetijo posameznemu učencu kot na matični šoli.					
Kombiniran pouk na podružničnih šolah učencem omogoča veliko več lastne aktivnosti kot na matičnih šolah.					
Učitelji na podružničnih šolah lažje prilagodijo pouk učenčevim zmožnostim kot na matičnih šolah.					
Učitelji in učenci se na podružničnih šolah pogosteje in bolj aktivno povezujejo z dogajanjem v kraju kot to počnejo na matičnih šolah.					

Preberite naslednje trditve in z x označite vaše mnenje.

	Sploh se ne strinjam	Se ne strinjam	Niti niti	Se strinjam	Zelo se strinjam
Podružnične šole so središče življenja na vasi.					
Podružnične šole ohranjajo kulturno dediščino kraja.					
Podružnične šole predstavljajo kulturno, športno in družabno središče nekega kraja.					
Ko šole zaprejo ali odpravijo, začne kraj umirati.					

Preberite naslednje trditve in z x označite vaše mnenje.

	Sploh se ne strinjam	Se ne strinjam	Niti niti	Se strinjam	Zelo se strinjam.
Podružnične šole so zaradi majhnega števila učencev finančno breme občini.					
Podružnične šole pogosto nimajo telovadnic ali urejenih zunanjih športnih površin.					
Podružnične šole imajo pogosto zastarelo tehnologijo in didaktične pripomočke za pouk.					
Učenci na podružničnih šolah so pogosto prikrajšani za kulturne, naravoslovne in tehniške dneve, ki so organizirani kot izleti (v muzej, gledališče ...) in druge aktivne dejavnosti					
Učenci na podružničnih šolah se premalo družijo s svojimi vrstniki, zato so socialno manj zreli in se težje vključujejo v nove skupine.					
Učitelji so v kombiniranih oddelkih, kjer poučujejo več razredov hkrati, velikokrat preobremenjeni.					
Na podružničnih šolah največkrat poučujejo manj izkušeni učitelji ali tisti pred upokojitvijo.					

Preberite naslednje trditve in z x označite vaše mnenje.

	Sploh se ne strinjam	Se ne strinjam	Niti niti	Se strinjam	Zelo se strinjam.
Od učitelja na podružnični šoli se pričakuje, da bo aktivno sodeloval pri razvoju kraja.					
Učitelj na podružnični šola mora biti ustvarjalen, fleksibilen in inovativen.					
Pomembno je, da učitelj na podružnični šoli spodbuja sodelovanje učencev na krajevnih prireditvah.					
Učitelj, ki prihaja iz okolice, se lažje poveže s krajem, pozna njegove posebnosti in prebivalce.					
Učitelj je pomembna vez med bivšimi učenci pri sodelovanju v aktivnostih kraja.					

Če bi se ponudila možnost ponovnega odprtja podružnične šole Lažiše, (označi z x)

___ bi si želel/-a, da se podružnična šola ponovno odpre

___ bi mi bilo vseeno

___ menim, da ni potrebe po ponovnem odpiranju podružnične šole

Ob ponovnem odprtju podružnične šole Lažiše, bi bilo potrebno: (označi z x)

	Sploh se ne strinjam	Se ne strinjam	Niti niti	Se strinjam	Se zelo strinjam	Ne vem odgovora
Porušiti staro šolsko stavbo in zgraditi novo.						
Energetsko sanirati staro šolsko stavbo.						
Obnoviti šolske prostore in posodobiti šolsko opremo.						
Urediti jedilnico.						
Urediti knjižnico.						
Preurediti večnamensko dvorano v telovadnico.						
Dograditi telovadnico.						
Urediti zunanje šolsko igrišče.						
Omogočiti jutranje varstvo.						
Zagotoviti podaljšano bivanje.						
Zagotoviti malico in kosilo.						
Odpreti oddelek vrtca.						
Vključiti zunanje sodelavce za izvajanje različnih interesnih dejavnosti.						

Če bi se 1. septembra 2019 ponudila možnost, da bi vpisali vašega otroka na podružnično šolo Lažiše (označi z x)

- bi ga vpisal/-a na podružnično šolo
 bi ga vpisal/-a na matično šolo v RT
 bi ga vpisal/-a drugam

Kaj menite, bi pomenilo za kraj, če bi podružnično šolo za stalno zaprli (sedaj je začasno zaprta)? (možnih je več odgovorov)

- Nič se ne bi spremenilo
 Mladi ljudje bi se začeli odseljevati iz kraja
 Kulturno življenje kraja bi zamrlo
 Ugasnilo bi delovanje društev v kraju
 Stiki in povezanost med krajanji bi se zmanjšali

Drugo: _____

V tem šolskem letu imam otroka všolanega/vpisanega v (možnih je več odgovorov)

- vrtec Rimske Toplice
 matična šola (1. triletje)
 matična šola (2. triletje)
 matična šola (3. triletje)
 nimam všolanih otrok

NAJLEPŠA HVALA ZA SODELOVANJE!

PRILOGA B

Razmišljanja učiteljice Martine Jelenc

Sama sem na šoli Lažiše učila 38 let in v začetku je bilo na šolo vpisanih do 15 učencev v prvih treh razredih. V tem času se je glede na materialne dobrine prebivalstva precej spremenila na bolje. Glede vpisa na podružnico pa je bilo vse slabše in sicer zato, ker imajo družine vedno manj otrok, nekatere kmetije pa so ostale celo brez naslednikov. Ko so otroci hodili v šolo še peš, jim je bila naša šola bližja kot šola v dolini. A medtem časom so se uredili tudi brezplačni prevozi otrok na centralno šolo in namesto v hrib na našo šolo, so starši poslali otroke navzdol na centralno šolo. Tako se je tudi pogled na podružnico spremenil, staršem je postala drugotnega pomena. Izmislili so si vse mogoče izgovore, da le ni bilo treba otroke vpisati na PŠ. Včasih je bil upravičen izgovor potreba po varstvu učencev, ki ga na naši šoli ni bilo.

Učitelj je na podružnični šoli avtomatsko vpet v vsa družbena dogajanja kraja. Sama sem vsa leta aktivno sodelovala v kulturnem društvu Miklavž, kjer se je vedno kaj zanimivega dogajalo. V prvih letih službovanja na šoli sem enkrat tedensko vodila skrajšano pripravo otrok na šolo, ki je vključevala tudi cicibanove urice. Takrat namreč predšolski otroci še niso obiskovali vrtcev.

Biti učiteljica v svojem rojstnem kraju, kjer se vsi med seboj poznajo, je včasih res težje, prednost pa je v tem, da učitelj dobro pozna življenjske razmere učencev.

V tako majhnem kraju kot so Lažiše, je šola edino kulturno središče, center kulturnega življenja za krajanje in tudi za okoliške prebivalce. V šoli ima svoje prostore KD Miklavž, ki je eno izmed najbolj dejavnih društev v občini Laško. Na prireditvah, ki so bile organizirane na šoli, je bilo vedno toliko obiskovalcev, da je šola pokala po šivih. Pred leti so se v kraju odvijale pomembne etnološke prireditve Kmečki prazniki, katerih odmev je segal po vsej občini in tudi izven nje. Vrata šole so bila vedno odprta tudi za društva iz občine, ki so želeli pri nas nastopiti s svojimi gledališkimi predstavami. Naši učenci so se s starši vedno z navdušenjem udeleževali vseh teh prireditev. Na šolskih prireditvah so po svojih sposobnostih sodelovali vsi učenci. Tako so se urili v javnem nastopanju in postajali samozavestnejši.

V preteklosti, ko so bili naši starši še večinoma kmetje, so tudi otroci bili z njimi doma in niso potrebovali posebnega varstva zanje. V zadnjih letih pa so starši večinoma zaposleni in jim ustreza, da otroke vpišejo v vrtec oziroma v šolo na centralno šolo, kjer je organizirano varstvo za otroke.

Zato se torej zadnjih letih zapirajo PŠ po tekočem traku in to seveda ni prav, kajti tudi povezanosti in družabnega življenja na vasi bo vse manj. Vzrok je seveda v vse hitrejšem življenjskem tempu in hlepenju po materialnih dobrinah, kjer ljudje nimajo več časa za sočloveka – tudi v svojem družinskem krogu. Celotni otroci na vasi se več ne družijo v skupnih igrah, če pa bi hodili skupaj v isto šolo, bi se lažje in več družili in povezovali.

Ko sem vsa pretekla leta spremljala to upadanje učencev na šoli, sem se zavedala krute realnosti, da zaprtje naše šole pomeni še večje odtujevanje in duševno osiromašenje ljudi, kajti odpadle bodo tudi vse prireditve, ki jih na šoli in v kraju organizira šola. Mislim, da se tega starši še ne zavedajo. Ko pa se bodo, bo seveda že prepozno.

V šolskem letu 2017/2018 se je prvič v zgodovini naše šole zgodilo, da učenci niso pripravili za starše in krajanje prireditve, ki so bile običajno organizirane.

Ko pa je letos KD Miklavž ponudilo oder okoliškim kulturnim delavcem, je bila dvoranica zopet nabito polna – od otrok do ostalih obiskovalcev. To pomeni, da si vsi prireditev želijo, a lahko se zgodi, da bo čez leta stavba prišla v tuje roke, kajti lastnik stavbe je občina, a šolo so pred 135. leti zgradili prizadevni krajanje. Tako se tudi naši otroci ne bodo mogli več potrjevati pred svojimi starši in domačimi na malem vaškem odru.

Sama šola je že pred leti za otroke, ki niso bili vključeni v predšolske vzgojne ustanove, pričela s posebno obliko vključevanja in druženja. Enkrat mesečno so se otroci za dve uri dobivali na šoli, kjer so se družili in izvedli ustvarjalne delavnice.

Občina je v letu 2004 na šoli poskrbela za centralno ogrevanje, 2008 pa je šola dobila novo streho, tako da ni bilo več zatekanja v zgradbo ali pa pihanja in nanos snega v podstrešne prostore. Ni pa občina storila vsega, da bi ohranila PŠ Lažiše.

PRILOGA C

Intervju z g. Julijem Aškercem, predsednikom Kulturnega društva Miklavž

Katere sekcije in značilnosti ima KD?

Kulturno društvo predvsem izstopa po moškem pevskem zboru ,ki deluje že vrsto let, vendar včasih je bilo bolj izrazito tudi dramska sekcija kjer so sodelovali vsi (mladi in starejši), imamo tudi sekcijo za ohranjanje starih običajev(zveza Možnar)ki se je začela razvijati v Škofcah in mladinsko sekcijo, ki v večini pripravljajo dogodke ,kot je pustno rajanje itd.

Kakšno vlogo igra KD pri povezovanju krajanov?

V večnamenski dvorani gostimo dramske skupine in tudi čarodeja smo gostili, tako da se vidi da se v kraju nekaj dogaja. In s tem hočemo da se dobimo med seboj krajanji in se malo podružimo

Kako bo pa igralo ,če se šola ne odpre več?

V primeru da se zapre bomo seveda skušali prostore čim bolj porabiti za aktivnosti npr. zdaj že uporabljamo nekdanjo učilnico za različne športne dejavnosti...

Ali ste pri prirejanju teh dogodkov sodelovali s šolo?

Eden izmed tistih dogodkov kjer smo sodelovali s šolo je bil materinski dan kjer so nastopali učenci in seveda tudi dramska sekcija, moški pevski zbor in drugi...otroci se tudi niso bali nastopati saj so poznali ljudi in so uživali v igranju ,petju ,recitiranju...

Ali se še posebej trudite pritegniti mlade v društvo(kako jih hočete privabiti)?

Seveda se, vendar ne moremo prisiliti otroka ki hodi na matično šolo da bi tukaj sodeloval, ker če bi država določila kjer nekdo živi tja mora v šolo hoditi bi bilo vse drugače ampak edini ki se lahko potrudijo da otroke vključijo v društvo so starši...starši lahko navdušijo otroke da bi nadaljevali tradicijo društva

Ali je sploh zanimanje staršev da bi aktivno sodelovali v društvu in izvedbi programa KD?

Ne. In tukaj se mi zdi ravno ta problem da otrok ni za ponovno odprtje šole.

Ali bo oz. ali že začasno zaprtje šole vpliva na delovanje dejavnosti?

Kot sem že rekel, vpliva na nekatere dogodke...vendar mislim da smo dovolj močno društvo da ne bi začeli "umirati", če bi se v tem primeru šola zaprla. Seveda pa ne bi bilo kot je bilo včasih ko so otroci in starši z veseljem hodili na predstave...da so otroci bili med sabo bolj povezani ter sodelovali medsebojno.

Kako pa vi vidite vpliv zaprtja podružnične šole na kraj?

Hecno se mi zdi da nekateri starši mislijo da če bodo otroke peljali na matično šolo da bo otrok bil bolj izobražen, pameten ker je šola bolj v središču vsega dogajanja... meni se zdi da ni važno na kateri n.m.v živiš ali v katerem ovinku je postavljena šola in se mi ne zdi da to vpliva na stopnjo izobraženosti...edino kar se mi pa zdi da otrok ki se uči ob naravi, med sovrstniki ,v manjših prostorih ,v manjših skupinah...da ta otrok dobi več samostojnosti ,medsebojnega sodelovanja, priložnosti da se izkažejo na svojih področjih in da prejmejo več znanja ker se lahko učitelj posveti vsakemu posebej in ga bolje spozna...Tako da mislim da po zaprtju šole za kraj nova pot ki jo bomo morali prehoditi in se na šolo spominjati z samo lepimi trenutki.